

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการ
บริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการ
บริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE RELATIONSHIP BETWEEN WITH ACADEMIC LEADERSHIP
AND EFFECTIVENESS ADMINISTRATION BY SCHOOLS OF
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES AREA OFFICE 3

SURIYA WONGTA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

June 2020

Copyright 2020 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการ
บริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ของ สุรียา วงษ์ตา

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ณัฐวุฒิ สักโง)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ อุ่นทอง)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

เรื่อง:	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	สุรียา วงษ์ตา, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2562
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส
คำสำคัญ	ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 รวมจำนวน 300 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง 169 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่ายตามตารางของเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศในเชิงพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการมีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในทางบวกอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

Title: THE RELATIONSHIP BETWEEN WITH ACADEMIC LEADERSHIP
AND EFFECTIVENESS ADMINISTRATION BY SCHOOLS OF
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES AREA OFFICE 3

Author: Suriya Wongta, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao,
2019

Advisor: Dr. Natthawut Sabphaso

Keyword The Relationship, Academic Leadership, Effectiveness Administration

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the investigate the school administrators' academic leadership schools of Chiangrai Primary Educational Services Area Office 3 2) to study the effectiveness of academic administration organized by schools of Chiangrai Primary Educational Services Area Office 3 3) to study the relationship between the Academic Leadership and Effectiveness Administration by schools of Chiangrai Primary Educational services Area Office 3. For data gathering, 169 respondents were randomly sampled groups by Krejcie & Morgan's table. These included 300 school administrators and teachers working for the schools of Chiangrai Primary Educational Services Area Office 3. A five rating scale-based questionnaire with its reliability of 0.96, and interviews on the educational specialist's ongoing strategies for devilmnt of academic leadership were both carried out for data analysis. The data were systematically analyzed through percentage, mean, and standard deviation. The findings indicated as follows 1. the level of Leadership of School Administrator and 2. the Academic Administrator Competencies of School are high level for both. And 3. the relationship between Leadership of School Administrator with Academic Administrator Competencies of of Chiangrai Primary Educational services Area Office 3 found that the positive correlation were statistically significant at the .01 level as high levels.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ณัฐวุฒิ สัทโส ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ตำแหน่ง รองคณบดี วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ดร.คำนึ่ง ทองเกตต์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย และนายศิริพงษ์ ลิ่มพรเสมานนท์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 7 เชียงราย ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้องทั้งทางด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ช่วยแนะนำ แก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และอนุญาตให้ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และได้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดส่งคืนให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ จนทำให้งานวิจัยแล้วเสร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวง และคอยให้คำแนะนำระหว่างการศึกษามาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจทุกเวลาที่เหนื่อยล้า ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนการเรียนผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ผู้ศึกษาขอน้อมรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้ศึกษามีสติปัญญาในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัวของผู้ศึกษา ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา จนสามารถทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุริยา วงษ์ตา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและภาวะผู้นำ.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ.....	25
แนวคิด ความมุ่งหมาย และหลักการบริหารงานวิชาการ.....	26
ตารางสังเคราะห์หน้าที่การศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	48

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	53
บทที่ 3.....	55
วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	58
บทที่ 4.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 5.....	97
บทสรุป.....	97
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	103
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	104
ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	108
ภาคผนวก ง คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ประวัติผู้วิจัย.....	131

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	27
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์นักการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ	48
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	63
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษา	64
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนา หลักสูตร.....	65
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนางาน วิชาการ.....	66
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศในเชิง พัฒนา.....	67
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการส่งเสริมการ วิจัยในชั้นเรียน.....	68
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการส่งเสริมให้มี การพัฒนาวิชาชีพ.....	68

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดให้มีสิ่ง ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้.....	69
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ.....	71
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวม	73
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาหรือ การดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น.....	74
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการวางแผนงาน ด้านวิชาการ.....	76
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา.....	77
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา.....	78
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้.....	79
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	80

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา.....	82
ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้.....	83
ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการนิเทศ การศึกษา.....	84
ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการแนะแนว...	84
ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา.....	86
ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการส่งเสริม ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ.....	87
ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น.....	88
ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา.....	89
ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการจัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา.....	90

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการคัดเลือก
หนังสือ แบบเรียน..... 91

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาและใช้
สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....92

ตาราง 31 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment
Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 94

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงรูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL	40
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ มุ่งสู่การติดต่อสัมพันธ์กันกับนานาประเทศ ซึ่งในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ประเทศไทยคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังเป็นโอกาสที่จะสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและมีระบบภูมิคุ้มกันทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลกตามหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันสมัยนั้น การพัฒนาประเทศต้องผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ การจะได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการต้องอาศัยการศึกษาเพราะการศึกษาทำหน้าที่พัฒนาคนให้เป็นบุคคลคุณภาพ การจัดการศึกษามีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติในหมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กล่าวถึงการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือเป็น การปฏิรูปการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ ดังแนวคิดที่ปรากฏในวิสัยทัศน์ กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการเรียนต่อ การประกอบวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เต็มตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สถานศึกษาจึงมีความสำคัญเพราะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา โดยทั่วไป ขอบข่ายความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษามี 4 ด้าน คือ 1. ด้านบริหารวิชาการ 2. ด้านบริหารงบประมาณ 3. ด้านบริหารบุคคล 4. ด้านบริหารงานทั่วไป แต่งานหลักที่เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยตรงนั้น คือ งานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารงานโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนให้ งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้งานวิชาการ เป็นงานหลัก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนารอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำ ประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่ สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผล ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียน อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย และพลโลก

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติงานด้านการสอนที่สำคัญในการพัฒนาให้พลเมืองมี คุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข แต่การจะบรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้จำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำหรือผู้บริหารจึงเป็น บุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ ยุคปฏิรูปการศึกษา ไทย จำเป็นต้องใช้ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายบรรลุ ความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมีอาชีพต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ (ธีระ รุญเจริญ, 2555) มาตรฐาน การศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในมาตรฐาน ด้านผู้บริหารมาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 กำหนดว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการ บริหารงานวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ (สถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2555) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผู้บริหารไว้ 3 เกณฑ์ หนึ่งในนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ 1. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง 2. ความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน 3. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้อ 4. ศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ และ 5. การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา (ธีระ รุญเจริญ, 2555)

ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ สมรรถนะ ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีที่มุ่งไปสู่การจัดการและบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ธีระ รุญเจริญ, 2555) ผู้นำที่บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมี ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเป็นกระบวนการของกสนนำเพื่อเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมที่ไม่สมบูรณ์ โดยมีภารกิจดังต่อไปนี้ 1. เป็นผู้กระตุ้นบุคคลให้ทำงานโดยทำให้มีภารกิจที่มากขึ้น มีจุดมุ่งหมายที่สูงขึ้น มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะบรรลุภารกิจพิเศษที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน 2. ผู้นำซึ่งจุดประกายให้ผู้ตามคล้อยตามให้บรรลุถึงความสนใจเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร และ 3. เป็นบุคคลซึ่งมีความสามารถที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2554) มุ่งความสำเร็จของงานมากกว่าลักษณะเฉพาะของผู้นำและมุ่งความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สุเทพ พงศ์ศรีพัฒน์, 2558)

คุณภาพการศึกษายังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-net) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ) ในรายวิชา 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งจากผลการสอบในปีการศึกษา 2558 พบว่าคะแนนเฉลี่ยในทุกระดับชั้นของวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาสูงขึ้นเล็กน้อยจากปีการศึกษา 2557 รายวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ มีมาตรฐานความสามารถต่ำในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Trends in International Mathematics and Science Study: TIMSS) ในปี 2557 พบว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 441 คะแนนและวิทยาศาสตร์ 471 คะแนน ตามลำดับซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ซึ่งเป็นการประเมินทุก 4 ปี รวมทั้งผลการประเมินจากองค์การความ

ร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation & Development: OECD) ได้จัดทำโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (The Programme for International Student Assessment) หรือ (PISA) โดยสำรวจความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งประเมินจากผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือกลุ่มอายุ 15 ปี พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่าเฉลี่ย OECD คืออยู่อันดับ 41-42 จาก 57 ประเทศ มีนักเรียนไทยถึงร้อยละ 47 คะแนนวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับมาตรฐาน นอกจากนี้การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในอาเซียน (Education in Asean) จากการจัดอันดับการศึกษาของ (World Economic Forum: WEF) ในปี 2014-2015 ซึ่งคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยอันดับที่ 7 ของอาเซียน และคุณภาพของระบบอุดมศึกษา อยู่อันดับที่ 8 ซึ่งอยู่อันดับที่ต่ำกว่าลาวและกัมพูชา (The Global Competitiveness Report 2014-2015, 2014) คุณภาพการศึกษาปี 2561 ผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ป.6 มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมทุกกลุ่มสาระวิชา ขึ้นเป็นร้อยละ 41.14

จากปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 37.93 โดยมีคะแนนวิชาภาษาไทย 54.61, วิทยาศาสตร์ 38.83 ภาษาอังกฤษ 35.47 และคณิตศาสตร์ 35.65 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ผลการสอบแยกเป็นกลุ่มโรงเรียนเฉพาะพื้นที่ ก็ยังพบว่าคะแนนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในเกือบทุกกลุ่มสาระวิชา มีเพียงวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนในเกาะแก่งและโรงเรียนพื้นที่สูงเท่านั้น ที่มีคะแนนลดลงเล็กน้อยจากปีการศึกษา 2560 ส่วนโรงเรียนแข่งขันสูงซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงอยู่แล้ว ในปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเกินร้อยละ 50 ในหลายวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 66.29 เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 10, วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 55.26 และ วิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 56.13 ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ก็เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 48.30 ผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ม.3 มีคะแนนเฉลี่ยภาพรวมทุกกลุ่มสาระวิชา สูงขึ้นเป็นร้อยละ 37.71 (จากปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 34.48) โดยมีคะแนนวิชาภาษาไทย ร้อยละ 55.04, วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 36.43, วิชาคณิตศาสตร์ 30.28 ตามลำดับ ถือว่าคะแนนแต่ละวิชามีความแตกต่างกันอยู่บ้างในแต่ละกลุ่มโรงเรียน แต่ส่วนใหญ่จะมีคะแนนสูงขึ้นในวิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ มีเพียงคะแนนวิชาภาษาอังกฤษในภาพรวมที่ลดลงเล็กน้อย ซึ่งอาจจะมีผลมาจากการเลือกเรียนต่อสายอาชีพที่ไม่เน้นวิชานี้มากนัก ดังนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเตรียมที่จะช่วยเติมเต็มในเรื่องของภาษา กับโรงเรียนกลุ่มที่ยังมีคะแนนไม่ถึงเป้าหมาย โดยเน้นการสื่อสารในการทำงานและการใช้ชีวิต ตลอดจนเรื่องวัฒนธรรมด้วย พร้อมถอดบทเรียนและวิเคราะห์ผลการสอบร่วมกับทุกกลุ่มโรงเรียน เพื่อหาแนวทางและพิจารณาในปัจจุบันต่าง ๆ ที่จะนำจุดเด่นของโรงเรียนที่มีคะแนนสูงมาใช้กับโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ม.6 มีคะแนน

เฉลี่ยภาพรวมสูงขึ้นเกือบทุกกลุ่มสาระวิชา คิดเป็นร้อยละ 35.32 (จากปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 33.41) โดยมีคะแนนวิชาสังคม ร้อยละ 35.48, วิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 31.15, วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 31.04 และวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 30.75 ตามลำดับ ส่วนวิชาภาษาไทยพบว่าลดลงเล็กน้อย จาก 50.07 เป็น 48.16 ถือเป็นข้อสังเกตที่จะต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแรงจูงใจในการสอบของนักเรียนต่อไป โดยเบื้องต้นคาดว่านักเรียน ม.6 อาจทุ่มเทให้กับวิชาคณิตศาสตร์และสังคมเพื่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามาก จึงทำให้คะแนนในส่วนนี้ลดลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 33)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ และประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ว่ามีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในงานวิชาการของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และขอเสนอแนะต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อผลิตผลการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิผลอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
3. ด้านการพัฒนางานวิชาการ
4. ด้านการนิเทศภายใน
5. ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
6. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ
7. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้
8. ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 29-30) กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารทั่วไปยัง คณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงจึงมีการออกกฎกระทรวงเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กล่าวถึง ขอบข่ายด้านวิชาการไว้ 17 ด้านดังต่อไปนี้

1. งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ที่ต้องยื่น
2. งานการวางแผนงานด้านวิชาการ
3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
5. งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้
7. งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. งานการนิเทศการศึกษา
10. งานการแนะแนว
11. งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. งานการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูวิชาการ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จังหวัดเชียงราย จำนวน 150 โรงเรียน เป็นผู้บริหารกับครูวิชาการในโรงเรียนรวมกันทั้งสิ้น 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูวิชาการ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จังหวัดเชียงราย จำนวน 300 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 169 คน แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้วิธีเทียบสัดส่วนจำนวนจำนวนผู้บริหารและครูวิชาการในแต่ละโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่เป็นหลักสำคัญให้กับองค์กร มีความรู้ในเรื่องงานองค์การเป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานได้ มีความรับผิดชอบต่อประสิทธิผลขององค์การ อุทิศตนและมุ่งมั่นเพื่ออนาคตและความสำเร็จในอนาคตขององค์การ ได้รับความเชื่อถือและเชื่อฟังจากเพื่อนร่วมงานในการจัดกิจกรรมและในการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มหรือในองค์การ เต็มใจรับฟังและพูดคุยกับเสียงเรียกร้องที่สร้างสรรค์ และให้เป็นที่รับทราบกันทั้งองค์การ มีจิตใจเปิดกว้างและมีวิสัยทัศน์ แสวงหาโอกาส นวัตกรรมและความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีความเต็มใจทำงานในสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นและสภาพแวดล้อมที่ขาดลำดับสายงานบริหาร โดยปล่อยให้ผู้อื่นเล่นบทบาทผู้นำได้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ที่แสดงออกถึงความสามารถ ในการพัฒนางาน ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนางานวิชาการ ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่ง

ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ ในการสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายกับภารกิจหลักของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผลของความรู้หรือสิ่งใด ๆ ด้วยความสมเหตุสมผลแล้วก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีความสมบูรณ์มากกว่าเดิม สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนางานวิชาการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการบูรณาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับงานวิชาการให้มีคุณภาพและประสิทธิผล

ด้านการพัฒนางานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผล โดยใช้หลักการบูรณาการ เป็นตัวสอดแทรกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้

ด้านการนิเทศภายใน หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารลงไปในพื้นที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการจัดการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศจะ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น

ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การส่งเสริมการวิจัยที่ทำในบริบทของชั้นเรียน และมุ่งนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้วิจัย เป็นการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และมีอิสระทางวิชาการ

ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพสูงสุดโดยมีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยพัฒนาการทำงานและคุณภาพที่จะเกิดขึ้นกับตัวครู ให้มีสมรรถในการสอน มีความรู้เพิ่มขึ้น และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและจัดการกระบวนการเรียนการสอนได้ผลอย่างเต็มที่และตรงตามจุดประสงค์

ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ หมายถึง การนำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตและอินทราเน็ตมาใช้ในการพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง โดยให้ทุกฝ่ายงานใช้ในการอ้างอิงจาก

ฐานข้อมูลเดียวกันทั้งโรงเรียน หรือการจัดตั้งอำนวยการควบคุมดูแลครูผู้สอน เช่น ตารางสอน ตารางเรียน งานทะเบียนนักเรียน ผลการเรียน

งานวิชาการ หมายถึง ภาระงานและขอบข่ายงานทางวิชาการของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากข้อมูลแหล่งต่าง ๆ ตามหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายการดำเนินการด้านวิชาการ การชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันในนโยบายกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน การชี้แนะ การอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร การนิเทศการติดตาม และการประเมินผลงาน เพื่อสรุปรายงานประจำปี ภาระงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องดำเนินการตามลำดับอย่างต่อเนื่องดังนี้

งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดประสบการณ์ทุกชนิดภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดีที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรหรือความพยายามที่จะทำหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น การทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ทั้งหมด และการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นหรือพัฒนาขึ้นจากหลักสูตรเดิมไปใช้ในการพัฒนา จากนั้นนำมาจำกัดขอบกพร่องหรือจุดด้อยของหลักสูตรให้หมดไป ทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มเติมสาระหรือกระบวนการต่าง ๆ ลงในหลักสูตรหรือการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น

งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องมีความรู้ด้านเทคนิควิธีสอน ทักษะการสอนตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ และเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียนจัดให้มีเอกสารและแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน และเป็นการดำเนินการเก็บหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน

การตรวจสอบควมริความสามารถคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่

งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การค้นคว้านวัตกรรมเพื่อใช้สำหรับนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด เป็นการประสานความร่วมมือในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิชาการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

งานการนิเทศการศึกษา หมายถึง การกำกับติดตามให้การศึกษาดำเนินการพัฒนากิจการศึกษาศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการตลอดจนการจัดระบบการนเทศวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

งานการแนะแนว หมายถึง การชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการจัดการได้การแนะแนวการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานศึกษา หมายถึง การแก้ไขปรับปรุงสนับสนุนส่งเสริมระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนที่รับบริการทางการศึกษาจากโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ตามพันธกิจที่ระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ และพัฒนาอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนในเขตบริการ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การให้ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาการให้มี

ประสิทธิภาพ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

งานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือและให้บริการด้านวิชาการ แก่ครอบครัว ของผู้เรียน ชุมชน ในเขตบริการ หน่วยงานและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้บุคคล และสถาบันดังกล่าวสามารถพัฒนาตนเอง บุคลากรและสถาบันของตนเองให้มีคุณภาพสูงสุด

งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การการวางแผนเป็นการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนคร่าว ๆ ดังนี้ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนงานวิชาการ เพื่อให้แผนมีความคิดกว้างไกล จัดแบ่งงานวิชาการออกเป็นด้าน ๆ เช่น งานหลักสูตร งานจัดตารางสอน เป็นต้น ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหลักสูตรที่จะใช้สอน รวมทั้งภาระงานด้านอื่น ๆ จัดวางแผนทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาระหน้าที่ในด้านวิชาการในแต่ละเรื่อง โดยช่วยกันระดมความคิด และวางระเบียบวิธีปฏิบัติในแต่ละเรื่อง จัดทำขั้นตอนในการปฏิบัติงานในรายละเอียด มีแผนการมีปฏิทินการปฏิบัติงาน

งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การจัดแบบเรียนในสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบหรือจากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนตลอดจนสร้าง จัดหาและแก้ไขปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อกลางการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพทันสมัย เช่น การสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์โดยใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพทันสมัยอีกทั้งยังมีการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการบริหารวิชาการทันสมัย เช่น การสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์โดยใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพทันสมัยอีกทั้งยังมีการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการบริหารวิชาการ

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง ในปีการศึกษา 2562

ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การจำแนกบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามพระราชบัญญัติระเบียบผู้บริหารสถานศึกษาและ

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ พ.ศ. 2547 โดยยึดเอาตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นหลัก จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ครูวิชาการ หมายถึง บุคลากรวิชาชีพผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งครูผู้สอนในโรงเรียนที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ทำให้ทราบถึงประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและภาวะผู้นำ
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ
4. แนวคิด ความมุ่งหมาย และหลักการบริหารงานวิชาการ
5. ตารางสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

คำว่า ผู้นำ จากการที่ได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับเรื่องของผู้นำ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของผู้นำ ไว้ดังนี้

มัลลิกา ต้นสอน (2554, หน้า 47) กล่าวถึง ผู้นำอาจจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งเรามักจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกแสดงพฤติกรรมที่มีน้ำหนักและเป็นเอกภาพ โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนาจการใช้กระบวนการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2554: 12) กล่าวถึงผู้นำ (Leader) คือ เป็นบุคคลที่ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

วิชาดา คุปตานนท์ (2555, หน้า 237) กล่าวว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการที่จะทำให้องค์การดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายโดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มหรือได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากคนในกลุ่มองค์กร เพื่อปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้นำมีทักษะในการจูงใจเพื่อโน้มน้าวใจให้สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและงานมีคุณภาพอย่างที่ต้องการ

คำว่า ภาวะผู้นำ ตรงกับภาษาอังกฤษ (Leadership) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้

ภาวิตา ชาราศรีสุทธิ (2557, หน้า 5) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า ภาวะผู้นำนั้นเป็นศิลปะในการใช้อิทธิพลของผู้นำ เพื่อจูงใจผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมืออย่างเต็มใจ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554, หน้า 10) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่งให้ผู้อื่นยินยอมปฏิบัติตามเพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้ หรือสรุปได้ว่าภาวะผู้นำคือรูปแบบของอิทธิพลระหว่างบุคคล (Interpersonal Influence)

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2558, หน้า 35) ได้สรุปรวบรวมความหมายของภาวะผู้นำตามที่มีให้ไว้และได้จำแนกความหมายของภาวะผู้นำออกเป็น 12 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่เน้นกระบวนการของกลุ่ม
(leadership as a focus of group processes)
2. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นบุคลิกภาพและผลของบุคลิกภาพ
(leadership as a personality and its effects)
3. ภาวะผู้นำในฐานะเป็นการกระทำหรือพฤติกรรม
(leadership as an act or behavior)
4. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบรรลุ เป้าหมาย
(leadership as an instrument of goal achievement)
5. ภาวะผู้นำในฐานะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์
(leadership as an emerging effect of interaction)
6. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นความแตกต่างของบทบาท
(leadership as a differentiated role)

7. ภาวะผู้นำในฐานะที่มุ่งด้านโครงสร้าง
(leadership as the intiation structure)
8. ภาวะผู้นำในฐานะเป็นศิลปะที่ก่อให้เกิดการยินยอมตาม
(leadership as the art of inducing compliance)
9. ภาวะผู้นำในฐานะเป็นการใช้อิทธิพล
(leadership as the exercise of influence)
10. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นรูปแบบของการจูงใจ
(leadership as a from of persuasion)
11. ภาวะผู้นำในฐานะความสัมพันธ์ของอำนาจ
(leadership as a power relationship)
12. ภาวะผู้นำในฐานะเป็นการผสมผสานขององค์ประกอบต่าง ๆ
(leadership as a combination of elements)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์การ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Instructional Leadership) มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

ถาวร เล็งเอียด (2550, หน้า 150) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน

สิร์รณี วสุภัทร (2551, หน้า 29) ได้นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ หรือชี้้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวมถึง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2547, หน้า 5) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า ภาวะผู้นำนั้น เป็นศิลปะในการใช้อิทธิพลของผู้นำ เพื่อจูงใจผู้ร่วมงานให้ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ในการ ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่

กลิคแมน (Glickman 1985 cited in Blasé and Blasé, 2000, p. 131) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือการบูรณาการของงานเพื่อให้การช่วยเหลือโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนางานวิชาการ การพัฒนานักเรียน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาหลักสูตร

เกอร์วิน (Girvin, 2001, p. 1) ได้กล่าวถึงผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการว่าผู้บริหาร ถือเป็นแกนกลางของความพยายามในฐานะผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้จัดระเบียบองค์การ ผู้นำ และผู้นิเทศภายใน เพื่อเป็นการรับประกันความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้น

แมคอีแวน (McEwan, 2003, p. 6) ได้นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกระบวนการเรียน การสอน ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียนและหลักสูตร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

เชล (Chell, 2001, p. 9) ได้สรุปภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางวิชาการ จากมูลฐาน การวิจัยในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. มีการนิเทศและประเมินผลการสอน
2. มีกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร
3. มีการจัดหลักสูตรที่พัฒนาความรู้และกิจกรรมนักเรียน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
5. ส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัย
6. พัฒนาระบบบรรยากาศในโรงเรียน
7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

บทบาทของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีบทบาทที่แบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 4 ประการ (พรทิพย์ อัยยิมพันธ์, 2557, หน้า 68) ได้แก่

1. การกำหนดแนวทางหลัก (Pathfinding)

ผู้นำควรเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายและแนวความคิดที่ชัดเจน บทบาทดังกล่าว จะช่วยให้ผู้นำสร้างแผนงานแม่แบบ (blueprint of action) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการก่อน จะลงมือปฏิบัติตามแผน นอกจากนั้น ไม่เพียงแต่ต้องรู้ถึงวิธีการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย เท่านั้น แต่ผู้นำต้องได้รับการสนับสนุนและความมุ่งมั่นจากพนักงานในการบรรลุถึงเป้าหมาย

ด้วย ผู้นำต้องมีความสามารถนำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ และสื่อสารอย่างชัดเจน ถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับจากความสำเร็จในอนาคต อีกทั้งยังสามารถทำให้พนักงานมีแรงจูงใจและรู้สึกตื่นเต้นกับทิศทางใหม่นี้ด้วย

2. การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล (Aligning)

การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผลหรือการทำให้องค์การดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน คือการลงมือสร้างแผนหลักที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่หนึ่ง ทุกระดับชั้นขององค์การควรมีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ในฐานะผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน และโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์การที่ได้วางไว้แล้ว

3. การมอบอำนาจ

หากผู้นำมีการมอบอำนาจให้แก่พนักงานอย่างจริงจังจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มเกิดประสิทธิผลและเกิดผลลัพธ์ใหม่ๆที่สร้างสรรค์ ซึ่งมาจากการที่สมาชิกของกลุ่มหรือพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นและศักยภาพของตนได้อย่างอิสระ โดยผู้นำต้องสร้างสภาวะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมและปลดปล่อยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่ในบุคคลทุกคน วิธีการนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้นในองค์การ

4. การสร้างตัวแบบ (Modeling)

หัวใจของการเป็นผู้นำคือต้องสร้างความน่าเชื่อถือ เพราะไม่เพียงแต่รู้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเท่านั้น แต่ผู้นำยังต้องมีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีด้วย กล่าวคือ ต้องเข้าใจถึงความสำคัญของคุณลักษณะระหว่างคุณลักษณะ (Characteristics) กับความรู้ความสามารถ เพราะไม่ว่าบุคคลจะมีความสามารถเพียงใดก็ไม่สามารถจะเป็นผู้นำที่แท้จริงได้ หากปราศจากซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสม

แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Approach)

แนวคิดนี้ได้มุ่งอธิบายบุคลิกลักษณะของผู้นำ โดยเชื่อว่าผู้นำจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป นักวิชาการกลุ่มแนวคิดนี้จึงมุ่งศึกษาคุณสมบัติที่แตกต่างดังกล่าวจากการศึกษาผู้นำที่มีความโดดเด่นหลายคน สามารถแบ่งคุณสมบัติที่ค้นพบได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง รูปร่างภายนอก อายุ เป็นต้น 2) ลักษณะทางความสามารถ เช่น ความเฉลียวฉลาด ความรู้ ความสามารถในการพูดในที่สาธารณะ เป็นต้น 3) ลักษณะบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบ

เปิดเผย เก็บตัว เป็นต้น (Bryman, 1992 อ้างถึงใน Hartog และ Koopman, 2001, p. 167) แต่ก็ มีงานวิจัยมากมายที่ขัดแย้งกันและกัน จนไม่สามารถพบข้อสรุปที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีการศึกษาที่ พบว่าคุณสมบัติของผู้นำไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์อีกด้วย (วิภาดา คุปตานนท์, 2555, หน้า 241)

แนวคิดผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach)

แนวคิดนี้ศึกษาถึงพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประสิทธิผล ตามที่ผู้นำต้องการโดยผู้นำแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป มหาวิทยาลัยและ สถาบันต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจและทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำ โดยทำการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลสรุปที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้ (วิภาดา คุปตานนท์, 2555, หน้า 242-247)

1. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและผู้นำแบบเผด็จการ (Democratic leadership– Autocratic leadership) Tannenbaum และ Schmidt อธิบายว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยนิยม กระจายอำนาจ มอบหมายงานให้สมาชิก และเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ในทางตรงกันข้าม ผู้นำแบบเผด็จการมักนิยมใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจด้วยตัวเอง และมักไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การศึกษาของ University of Michigan ได้แจกแจงพฤติกรรมของผู้นำที่แตกต่าง กันใน 3 ลักษณะอย่างเห็นได้ชัด คือ 1) พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งคน (People-oriented behaviors) ที่ให้ความสำคัญต่อสมาชิกหรือพนักงาน เข้าใจความแตกต่างและยอมรับความสำคัญของ พนักงาน มีการเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อีกทั้งยังสนใจ และเข้าใจความ ต้องการของคนงาน 2) พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งงาน (Task-oriented behaviors) ที่ผู้นำเน้น ความสำเร็จของการทำงาน เน้นการสร้างงานและผลผลิตที่มีมาตรฐานสูง เน้นการใช้กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

3. การศึกษาของ Ohio State University ได้สรุปว่าพฤติกรรมของผู้นำสามารถแบ่งได้ เป็น 2 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Initiation structure) ที่ผู้นำให้ความสำคัญ กับกฎเกณฑ์ การบังคับบัญชา เน้นบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่ง และเน้นผลงานที่เกิดจากการ ทำงานตามโครงสร้าง 2) พฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) ผู้นำจะให้ความสำคัญ กับการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก และมีส่วนร่วมในการทำงานของสมาชิก

4. Managerial Grid เป็นตัวอย่างหนึ่งของการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่ผนวก แนวคิด

ทางพฤติกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดย Blake และ Mouton ได้สร้างตาราง 2 มิติ โดยให้แกนนอนแทนผู้นำที่มุ่งผลงาน (Production-oriented leader) และแกนตั้งแทนผู้นำที่มุ่งคน (People-oriented leadership) ซึ่งผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ผู้นำที่มุ่งทั้งงานและคน (มัลลิกา ต้นสอน, 2554: 52)

แนวคิดผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational Approach)

เป็นการศึกษาที่เน้นการปรับสภาพการนำ หรือการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการนำก็จะเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดนี้จะหารูปแบบการนำที่เหมาะสมและเกิดผลดีในสถานการณ์ต่าง ๆ (ดิลก ถือกกล้า, 2557, หน้า 71)

1. การศึกษาของ Fiedler ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมระหว่างพฤติกรรมของผู้นำ สมาชิก และสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้นำ (มัลลิกา ต้นสอน, 2554, หน้า 54)

2. ทฤษฎีมุ่งสู่เป้าหมาย (Path-goal Theory) ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายผลกระทบของพฤติกรรมผู้นำที่มีต่อการจูงใจ ความพึงพอใจ และการปฏิบัติงานของสมาชิก (สร้อยตระกูล (ติดยานนท์) อรรถมานะ, 2554, หน้า 272) มีการเน้นที่เป้าหมาย โดยดูพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออก เพื่อให้สมาชิกประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของบุคคลและองค์การ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สมาชิกบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลและองค์การ ผู้นำสามารถเพิ่มแรงจูงใจ ความพึงพอใจแก่ผู้ตามได้ โดยการให้รางวัล

3. การศึกษาของ Hersey-Blanchard ได้นำแนวคิดของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ มาประยุกต์ คือ พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Initiation structure) และพฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) และอธิบายว่า ภาวะผู้นำแบบต่าง ๆ ประกอบกับความพร้อมของสมาชิกทำให้เกิดรูปแบบของการทำงานของผู้นำ 4 รูปแบบ คือ การบอกกล่าว (Telling) การนำเสนอความคิด (Selling) การมีส่วนร่วม (Participation) และการมอบหมายงาน (Delegation)

แนวคิดภาวะผู้นำสมัยใหม่

นอกจากแนวคิดทั้งสามกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว ในปัจจุบัน ยังมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำอยู่ตลอดเวลา จึงเกิดเป็นแนวคิดที่สำคัญๆ (มัลลิกา ต้นสอน, 2554, หน้า 54) ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและแบบเปลี่ยนแปลง (Transactional and Transformational Leadership) ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ ผู้นำแบบเดิมที่ใช้การแลกเปลี่ยนโดยรางวัลต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการชักจูงให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่

ต้องการ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้รับผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกัน ส่วนผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงนั้น จะใช้ความสามารถเปลี่ยนความเชื่อ ทศคติของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกทำงานได้บรรลุเหนือกว่าเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำจะถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นทางด้านความคิดต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ทฤษฎีความสามารถพิเศษของผู้นำ (Charismatic theory) เป็นการกล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลอื่น รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2554, หน้า 55) กล่าวว่า ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ควรมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ ความสามารถทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผล แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น ชอบที่เสี่ยง สร้างกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการโฆษณาตัวเอง และทำให้การขัดแย้งภายในเกิดขึ้นน้อยที่สุด

คุณลักษณะของผู้นำตามหลัก

หากพิจารณาถึงสังคมของประเทศไทย พระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาหลักประจำชาติ การนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ก็น่าจะเอื้อกับวัฒนธรรมไทยไม่มากก็น้อย การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ก็เพื่อการเป็นผู้นำที่ดี และคำสั่งสอนที่สำคัญ ๆ ของพระพุทธองค์ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้นำที่ดี หรือวิถีทางของการที่จะเป็นผู้นำที่ดีเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติ (พงค์ หรดาล, 2546, หน้า 163) ได้แก่

อคติ 4 (Prejudice) คือ ความเอนเอียงแห่งอารมณ์ ผุดขึ้นจากความเหินห่างล้ำต่ำสูง และช่องว่างในสังคม มี 4 ประการ

1. ฉันทาคติ (prejudice caused by love or desire) ลำเอียงโดยสนับสนุนพรรคพวกที่ชอบพอ หรือผู้จ่ายสินจ้างแก่ตน

2. โทษาคติ (prejudice caused by hatred or enmity) ลำเอียงเข้าข้างหรือลงโทษฝ่ายที่ตนเกลียดชังให้หนักกว่าฝ่ายที่ตนชอบพอ

3. โมหาคติ (prejudice caused by delusion or stupidity) ลำเอียงเสียความยุติธรรมเพราะโง่เขลา ไม่รู้ทันเหตุการณ์ที่แท้จริง

4. ภัยาคติ (prejudice caused by fear) ขาดดุลยอมร่วมด้วยเพราะเกรงอำนาจอิทธิพลหรือกลัวจะขาดผลประโยชน์

สังคหวัตถุ 4 (Base of sympathy) ธรรมเพื่อให้คน เป็นที่รักของคนทั่วไป ซึ่งได้แก่

1. ทาน (giving offering) คือการให้ เสียสละ แบ่งปันแก่ผู้อื่น เช่น การให้รางวัลสวัสดิการที่ดี เป็นต้น

2. ปิยวาจา (Kindly speech) คือ พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวล เหมาะแก่บุคคล เวลา สถานที่ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดในทางสร้างสรรค์ และเกิดกำลังใจ เช่น การควบคุม การจูงใจ เป็นต้น

3. อุตถจริยา (useful conduct) ทำตนให้เป็นประโยชน์ ตามกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ กำลังทรัพย์ และเวลา เช่น การพัฒนาคน การบริหารงานตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

4. สมานัตตตา (even and equal treatment) คือทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมกับ ฐานะ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมทุกข์ร่วมสุข เช่น การสื่อสาร การมอบอำนาจ เป็นต้น

สรุปว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเปรียบเสมือนการส่งเสริมความแข็งแกร่งในการบริหารงานแก่องค์การ “การนำเครื่องมือป้องกันความล้มเหลว” มาประยุกต์ใช้จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การไปสู่ความก้าวหน้าต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Instructional Leadership) มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

ถาวร เล็งเอียด (2556, หน้า 150) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการ ให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน

สิร์รานี วสุภัทร (2551, หน้า 29) ได้นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวบรวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เกอรวิน (Girvin, 2001, p. 1) ได้กล่าวถึงผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการว่าผู้บริหารถือเป็นแกนกลางของความพยายามในฐานะผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้จัดระเบียบองค์การ ผู้นำ

และผู้ประเมิน เพื่อเป็นการรับประกันความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้น

แมคอีแวน (McEwan, 2003, p. 6) ได้นิยามความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียน และหลักสูตร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้

จักรพงษ์ ถาบุตร (2557, หน้า 32-34) พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก โดยนำเอาความรู้ ความสามารถ ความคิด เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นแนะนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด และพัฒนาวิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำและการนำวัตถุประสงค์ทางวิชาการไปใช้
2. การเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน
3. การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่นำไปสู่การเรียนรู้
4. การสื่อสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ
5. การตั้งความคาดหวังต่อผลงานสูง
6. การพัฒนาความเป็นผู้นำครู
7. การมีทัศนคติเชิงบวก

ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ (2558, หน้า 203-211) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสาร 22 รายการ และสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน 23 ข้อ สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการโรงเรียน (School Management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการวางแผนยุทธศาสตร์ วางแผนปฏิบัติการ จัดโครงสร้างองค์การที่สนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ บริหารการเปลี่ยนแปลง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ และสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ

2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction Management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียน เน้นความสามารถและคุณภาพในการสอนของครู มีความสามารถในการนิเทศการสอนของครู ประเมินผลการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ออกแบบ สร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประสานงานหลักสูตร ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร กระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอน สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และบริหารเวลา พิกัดระยะเวลาการเรียนการสอน โดยทำตัวให้พบเห็นอยู่เป็นนิจในโรงเรียนและชุมชน

3. การบริหารตนเอง ทีมงาน และชุมชน (Community Team and Personal Management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างทางคุณธรรม จริยธรรม ยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการกระทำของผู้อื่น คิดนอกกรอบ พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและชุมชน

คณะกรรมการการศึกษาของรัฐแมริแลนด์ (Maryland State Board of Education, 2005, Online) ได้กำหนดกรอบงานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านเนื้อหาและทักษะที่สำคัญ โดยแบ่งเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (สิร์รานี วสุภัทร, 2551)

1. การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารนำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ประกอบด้วยค่านิยม ความท้าทาย และโอกาสต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาของนักเรียน มีกระบวนการเพื่อให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ดำเนินการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ มีการทบทวนตรวจสอบโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจัดหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้วิสัยทัศน์เกิดผลสำเร็จ

2. การร่วมกิจกรรมอย่างกลมเกลียวกัน เป็นการให้ความเคารพ สร้างทีมงานและไว้วางใจอย่างแท้จริงในการประสานสัมพันธ์กับนักเรียน บุคลากร และผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารมีความคาดหวังสูงต่อผู้เรียนและครูในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างทีมภาวะผู้นำของโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการเรียนรู้ของนักเรียน และให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. การติดตาม ดูแลความร่วมมือในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กับครูอย่างต่อเนื่องในการสร้างหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานทั้งส่วนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น และนำกลยุทธ์การสอนบนพื้นฐานงานวิจัยไปประยุกต์ งานมอบหมายของครูมีเป้าหมาย ทำทนายในระดับที่เหมาะสมและเป็นการเรียนรู้สิ่งใหม่ และมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อวัดความก้าวหน้าของนักเรียน

4. การสร้างความมั่นใจในกฎเกณฑ์การประเมินผล ผู้บริหารสร้างความมั่นใจในการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความร่วมมือ สร้างความมั่นใจในการใช้

การประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลสรุปเพื่อเป็นพื้นฐานในการวัดผลสัมฤทธิ์ และการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน

5. การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนาการเรียนการสอน ด้วยการสร้างความมั่นใจและกระตุ้นให้มีการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เว็บไซต์เพื่อการศึกษาค้นคว้า ทบทวนสรุปข้อมูลเป็นกลุ่มย่อย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจพัฒนาการเรียนการสอน และคณะครูร่วมมือกันวิเคราะห์ผลงานของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ผู้บริหารให้การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน มีความสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร การสอนและการประเมินผล และสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและรับผลสะท้อนกลับ มีการพัฒนาวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของบุคลากร และมาตรฐานการพัฒนาวิชาชีพของหน่วยงานต้นสังกัด

7. การสร้างและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำให้บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำให้แก่บุคลากรด้วยการสร้างโอกาสการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ครู สร้างความผูกพันต่อสถานศึกษาให้แก่ครู และมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและความสำเร็จของทีมผู้นำของสถานศึกษา

8. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องด้วยการให้การต้อนรับผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีอุปการะคุณ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาในโรงเรียน กระตุ้นให้เป็นสมาชิกร่วมปฏิบัติการปฏิรูปโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของโรงเรียน มีการกระจายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สิร์รานี วสุภัทร, 2551, หน้า 194 ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและ เชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษารัฐแมริแลนด์ (Maryland State Board of Education, 2005) โดยได้มีการปรับลดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็น 4 องค์ประกอบ และมีการเปลี่ยนชื่อ ดังนี้

1. การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์
2. การสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล
3. การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ
4. การเสริมสร้างความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ฮิวเบอร์ (Huber, 2007) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเฉพาะของแนวปฏิบัติความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามี 12 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน
2. มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก
3. ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียนและบุคลากรทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. พัฒนาและกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน
5. พัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
6. ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติด้านหลักสูตร การสอนและการประเมินผลของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
7. มีความรู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน และให้ความสำคัญกับงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการศึกษาที่มีประสิทธิผล
8. เป็นผู้ที่สามารถพบเห็นและเข้าพบได้ง่าย
9. ใช้ทีมภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ
10. ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ
11. ออกแบบพฤติกรรมที่คาดหวังจากบุคคลอื่นและปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับความเชื่อด้วยความตั้งใจที่จะให้เกิดผลในทางบวก
12. มีความตระหนักในสถานการณ์ มีการปรับตัวในการปฏิบัติทางภาวะผู้นำต่อสถานการณ์ที่หลากหลาย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญ เป็นหัวใจในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารงานวิชาการจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตน ความเชี่ยวชาญ

ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร ความหมายของงานวิชาการมีดังนี้

ชุมศักดิ์ อินทรรักษ์ (2555, หน้า 9) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

เพ็ญศรี จันทร์พาหิรกิจ (2556, หน้า 8) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ คือ การดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ได้แก่ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอนการวัดผลการศึกษา และรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมความสามารถในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการมีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. ทำให้ผู้บริหารและครูวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ทำให้สถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
4. ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

แนวคิด ความมุ่งหมาย และหลักการบริหารงานวิชาการ

แนวคิดการบริหารวิชาการ

ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรืออาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ๆ จะเป็นผู้ที่บทบาทในการกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานบริหารวิชาการไว้อย่างเป็นระบบ รู้เลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมกับ

บริบทของสถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงงานที่เป็นความคาดหวังของสังคมว่าผู้บริหารควรทำ และงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาคิดด้วยตนเอง จากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ว่า เป็นงานในความรับผิดชอบที่ต้องทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในฐานะของผู้นำทางวิชาการ

กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษามีงาน ที่มีลักษณะครอบคลุมเนื้อหา 9 ประการ ซึ่งหากวิเคราะห์ในประเด็นของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการได้ดังนี้ ทัสนี วงศ์เย็น (2552, หน้า 8-10)

ตาราง 1 แสดงกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ที่	เนื้องานตามงานวิชาการ	บุคลากรในสถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
1	งานหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานบริหารหลักสูตร - ทีมงานครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
2	งานจัดการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานจัดการเรียนการสอน - ชุมชน - สถานประกอบการ
3	งานการประเมินผลการเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานประเมินผลการเรียน
4	งานการบริหารวิชาการนิเทศภายในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานวิชาการ
5	งานพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานวิชาการ - วิทยากรผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญจากภายนอก
6	งานการวิจัยและพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายวิจัยและพัฒนา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	เรื่องงานตามงานวิชาการ	บุคลากรในสถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
7	งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายบริหารโครงการ - เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชน
8	งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายวิชาการ - ทีมงานครูฝ่ายแผนงาน
9	งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ทีมงานครูฝ่ายประเมินผล

งานวิชาการทั้ง 9 ประการ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้กำหนดทิศทางการงานวิชาการ ทำหน้าที่เป็นผู้นำ เป็นนักวางแผน นักจัดองค์กร ผู้ประสานงาน ผู้แก้ไขความขัดแย้ง ผู้แก้ปัญหา ผู้จัดระบบ ผู้บริหารการสอน นักบริหารงานบุคลากรและทรัพยากร รวมทั้งเป็นนักประเมินผลไปด้วย

ความมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการ

สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู-อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อตระหนักรู้ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถใน

การประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ได้แก่ มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี ได้เรียนรู้เต็มศักยภาพของตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองได้ สามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธี ดำเนินชีวิตโดยกานสุจริต และมโนสุจริตมีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย มีจิตอาสาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ บรรลุจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 นั้น องค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมรับรู้ ร่วมระดับประคอง ร่วมควบคุม ตรวจสอบ และร่วมกันอภิปรายประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา ควรมีหลักการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอน และการจัดประเมินผลการเรียนการสอน

2. สถานศึกษาต้องมีกลไกควบคุมมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการจะได้มีทิศทางพัฒนางานวิชาการอย่างชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

3. สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. สถานศึกษาต้องมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน มีการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมของผู้ปฏิบัติงาน

5. สถานศึกษาต้องมีการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการประสานงานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

7. สถานศึกษาต้องสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก มีความสำคัญและครอบคลุมงานพัฒนาผู้เรียน ผู้ความเป็นผู้ใฝ่รู้ พัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาสังคมสู่สังคมฐานความรู้ ดังนั้น นอกเหนือจากหลักสูตรของสถานศึกษา ที่มีความสำคัญ กำกับการทำงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการยังแยกสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการบริหารงานวิชาการได้ ดังนี้

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2560–2579) กำหนดวัตถุประสงค์และแนวนโยบาย ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาแนวนโยบาย

1. พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา
2. ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

3. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงการบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ยากจน อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร

4. ผลผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและร่วมมือกับนานาชาติ

5. พัฒนามาตรฐานและระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

6. ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้
แนวนโยบาย

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนาและศาสนาทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญาและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพ และตลอดชีวิตส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้าง สังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

จากการศึกษาวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2560–2579) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ช่วงปี พ.ศ. 2560–2579 การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นงานหลักของการพัฒนาและมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้สังคมนคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)

ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเป็นบริบทของสถานศึกษา

1. วิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบคลุมอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการ ประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

2. พันธกิจ พัฒนาคอนให้มีคุณภาพ นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง ฟังตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

ภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาท ครอบครัว สถาบันศาสนา และสถานศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุล ระหว่างการส่งเสริมการป้องกัน การรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4. เป้าหมาย เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน เสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งการและใจ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสันติสุข

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) เน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้โอกาสเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ให้คนไทยได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. หลักการ

เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ดังนี้

ความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการคิด

ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ซื่อสัตย์สุจริต

มีวินัย

ใฝ่เรียนรู้

อยู่อย่างพอเพียง
มุ่งมั่นในการทำงาน
รักความเป็นไทย
มีจิตสาธารณะ

5. สาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย
คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ
การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

อนึ่ง งานวิชาการจากแนวทางของหลักสูตรจะครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ เรื่องความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ตอบสนองหลักสูตร เสริมสร้างหลักสูตรให้เป็นผลสมบูรณ์ สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด การจัดการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ

งานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามกฎหมายและสถานะของสถานศึกษา

กฎกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงานและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ด้านวิชาการไปยัง

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณี ในด้านวิชาการ ดังนี้

1. งานการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. งานการวางแผนงานด้านวิชาการ
3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. งานการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. งานการนิเทศการศึกษา
10. งานการแนะแนว
11. งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

อื่น

14. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานศึกษา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. งานการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

หลักสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงในการบริหารงานวิชาการ จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามกทหมายและสถานะของสถานศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วมและพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4. การจัดการศึกษาให้บุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ เป็นพิเศษและการจัดการศึกษาให้ผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสม

5. การจัดการศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดและกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ

6. การจัดการศึกษา โดยเน้นด้านความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการในเรื่องความรู้ทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

7. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้

สรุปงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งเป็นภาระงานโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารงานวิชาการอีกหลายกลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษา จึงต้องอยู่ในความดูแลส่งเสริม สนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เป็นงานที่ต้องมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับงานของสถานศึกษาทั้งระบบ โดยมีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแกนกลาง ซึ่งนำการทำงานทุกฝ่ายของสถานศึกษา ได้แก่ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายส่งเสริมผู้เรียน และฝ่ายพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน กระบวนการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ส่งผลไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นคนดี มีความสมบูรณ์ในความเป็นคน

การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารสถานศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาที่มีความเจริญก้าวหน้า การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เชิงบริหารนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องกับทุกคนที่จะต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดเฉพาะตน และมีความรักในงานที่ตนจะมีส่วนดำเนินการนั้น ย่อมส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยความภาคภูมิใจ

การเปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เปลี่ยนจากผู้นำที่คอยสั่งการเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้นำที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและเชิญชวนให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ ด้วยความศรัทธาในงานที่ทำ

การวางแผนการบริหารวิชาการ

การวางแผนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมหลักอันดับแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ จัดการสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายและทิศทางการทำงานด้านวิชาการร่วมกัน เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดการศึกษาร่วมกัน และสามารถทำงานร่วมกับครูคนอื่นได้โดยไม่เกิดข้อขัดแย้ง ลดการเกิดปัญหาในการทำงานเพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

กระบวนการวางแผนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2560-2579) การประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.2 ศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา จัดเตรียมสารสนเทศสำคัญเพื่อการวางแผนการบริหารงานวิชาการ

1.3 เตรียมบุคลากรที่จะเข้าร่วมวางแผน ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานย่อยภายในสถานศึกษาทุกหน่วยให้มีความพร้อมและตระหนักในความสำคัญของการวางแผนการบริหารงานวิชาการ

2. ขั้นตอนดำเนินงาน ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดพันธกิจ (Mission) ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เช่น

2.2 การกำหนดเป้าหมายของงานด้านวิชาการ (goals) ที่ต้องสอดคล้องกับพันธกิจ เพื่อให้สถานศึกษาอยู่ได้ตามภารกิจที่กำหนด และเพื่อให้มองเห็นพันธกิจของสถานศึกษาได้ชัดเจน เป้าหมายงานวิชาการที่ดีควรมีลักษณะของความท้าทาย (challenge) เฉพาะเจาะจง และวัดได้ (specific and measurable) เกี่ยวข้องกับงานและมุ่งไปที่ผลลัพธ์ที่ต้องการ (relevant

and oriented) และควรมีกำหนดระยะเวลาที่ต้องการให้งานนั้นสำเร็จ การกำหนดเป้าหมายของงานด้านวิชาการ เช่น

2.3 **ขั้นกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ (หรือการจัดทำแผนกลยุทธ์)**
 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ การกำหนดมาตรการการบริหารงานวิชาการ อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมายของการบริหารงานวิชาการที่ตั้งไว้ มีการพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาทุกฝ่าย ครูทุกคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกให้เข้าใจถึงจุดแข็ง (strength) จุดอ่อน (weakness) โอกาส (opportunity) และอุปสรรค (threat) เพื่อการรู้จักตนเองซึ่งจะนำไปสู่การเรียงลำดับความสำคัญ ของจุดเด่นสู่การรักษา มาตรฐานคุณภาพและพัฒนาจุดด้อยเพื่อยกระดับสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานคุณภาพและ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการทำงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ คือ การวางแผนให้ครอบคลุมงานวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงานบริหารวิชาการทั้งหมด ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน การบริหารการนิเทศภายใน การบริหารการประเมินผล การเรียนการสอน การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ การบริหารการพัฒนาบุคลากร การบริหารการวิจัยและพัฒนา การบริหารโครงการทาง วิชาการอื่น ๆ และการบริหารการประเมินผลด้านวิชาการของสถานศึกษา

การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการบริหารงานวิชาการ

การนิเทศ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้นแบบหรือหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้า โครงการ ฯลฯ และครูในสถานศึกษาเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความ รับผิดชอบ ในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการนำความสามารถพิเศษของครูคนหนึ่งมา ช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ของเพื่อนครูคนอื่น ๆ ที่มีความสามารถในเรื่องนั้นดีกว่า หรือเพื่อ การช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องของการบริหารโครงการสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

การติดตาม เป็นกระบวนการของการควบคุม ดูแล ให้งานโครงการดำเนินไปอย่าง ต่อเนื่อง สามารถควบคุมช่วงเวลาการปฏิบัติ (ให้เสร็จสิ้นตามช่วงเวลาที่กำหนด) และสามารถ แก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน โครงการ ได้ทันท่วงที ไม่เกิดผลเสีย หรือข้อบกพร่องต่องาน โครงการในภาพรวม เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในขั้นตอน สุดท้าย

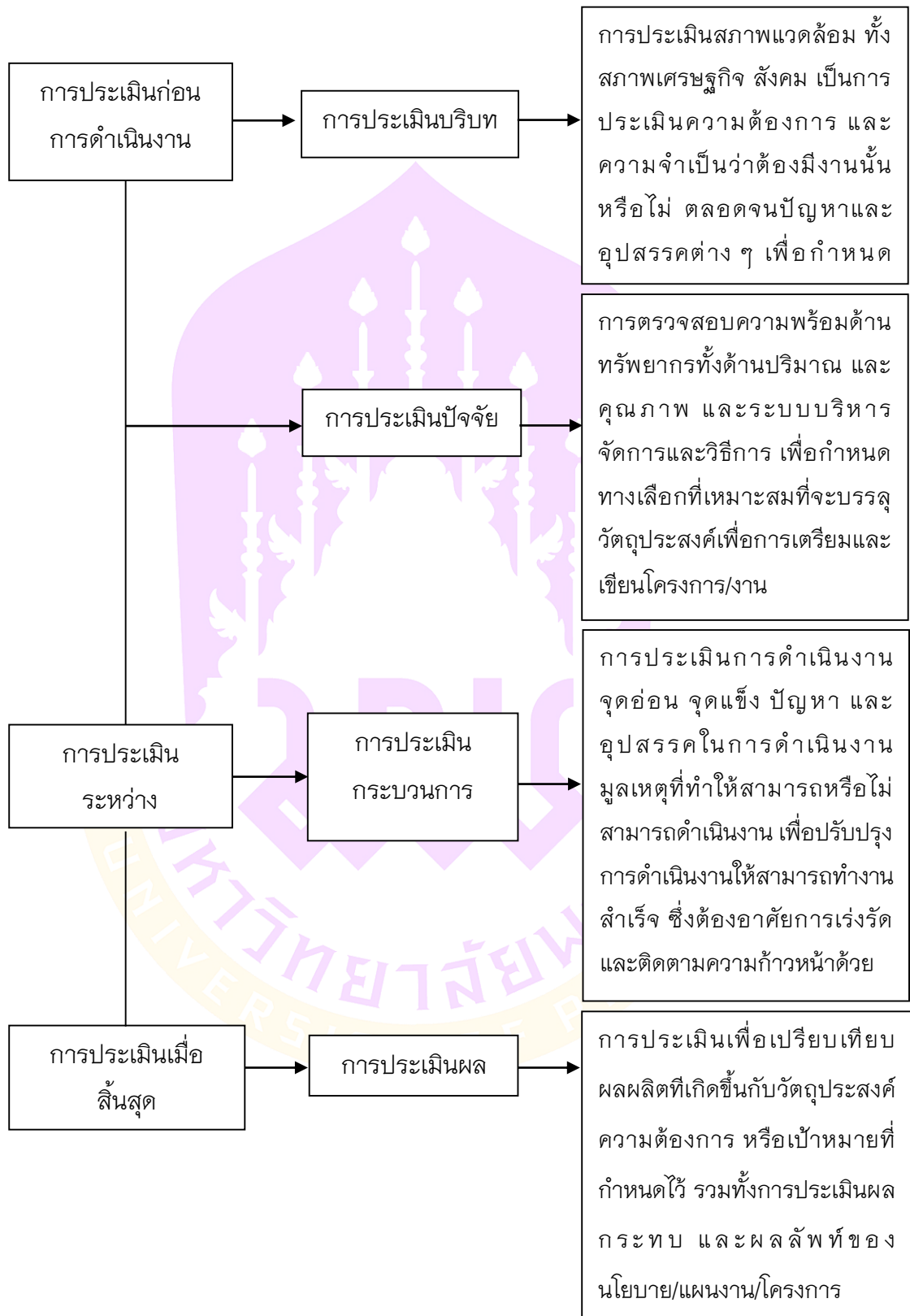
การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากของการวางแผน เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัด และบอกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วางแผน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังคน กำลังแรงงานและค่าใช้จ่าย (งบประมาณ) นั้น เมื่อเสร็จสิ้นแผนแล้วผลที่ได้เป็นประการใด เป็นไปตามที่คาดหมายและมุ่งหวังมากน้อยเพียงใด ควรจะดำเนินโครงการต่อหรือไม่ หรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

การประเมินผลควรกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานโครงการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารโครงการและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ทราบความคืบหน้าของการดำเนินโครงการ สามารถตรวจสอบ ควบคุมและติดตามงานได้ ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานได้ตามแผน มีการตรวจสอบการประเมินผลการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานโดยฝ่ายบริหารได้อีกประการหนึ่ง

สำหรับรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้กันทั่วไป เรียกว่า รูปแบบ CIPP Model ของสต๊ฟเฟิลบีม (D.L. Strufflebeam) ที่มุ่งประเมินองค์ประกอบ 4 ประเภทของงานโครงการ ได้แก่

- C : Context หมายถึง สภาวะแวดล้อมหรือบริบท
- I : Input หมายถึง ปัจจัยหรือทรัพยากร
- P : Process หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน
- P : Product หมายถึง ผลผลิตหรือผลลัพธ์ของงาน

แนวทางการประเมินในแต่ละองค์ประกอบ รายละเอียดดังภาพประกอบ

ภาพ 1 แสดงรูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL

การประเมินโครงการตามกระบวนการของสตัฟเฟิล หรือที่เรียกว่า CIPP Model นี้มีลักษณะเป็นการวิเคราะห์ระบบเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาว่าควรดำเนินโครงการต่อไปหรือไม่ จะมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมอย่างไร หากผลสัมฤทธิ์ไม่ได้ตามเป้าหมายและเกิดผลกระทบเกิดขึ้น

ภาระงานสำคัญของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา คือ กำหนดนโยบายการดำเนินการด้านวิชาการ การชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกันในนโยบายกับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน การชี้แนะ การอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร การนิเทศ การติดตาม และการประเมินผลงาน เพื่อสรุปรายงานประจำปี ภาระงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องดำเนินการตามลำดับอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ

จันทราณี สงวนนาม (2555, หน้า 30-32) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 17 ประการ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้เพื่อนครูในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการไปในทิศทางที่ต้องตามเป้าหมาย ด้วยการร่วมวางแผน และสนับสนุนเพื่อนครูให้ปฏิบัติงานวิชาการเต็มความสามารถ ซึ่งหมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ มีความสามารถนำบุคคลในสถานศึกษาให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเข้าใจและมีความสุข

บทบาทการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกฝนและพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ด้วยการศึกษเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษา ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือศึกษาด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แห่งวิชาชีพ สมรรถนะในการปฏิบัติงานและการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม ที่ส่งเสริมให้มีความคิดดี ฉลาดแหลม มีความเป็นคนดี(ด้านส่วนตัว ครอบครัว สังคม) รวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน โดยปฏิบัติให้เป็นกิจนิสัย จนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีและพร้อมที่จะสร้างบรรยากาศภายใน สถานศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้ของครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาอาจแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (ครู) โดยยึดระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้วิธีการหรือแนวดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จที่เหมาะสม ตามสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ความพร้อมและความจำเป็นของครู ดังนี้

1. ปรับกระบวนการทัศนในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดพลังความคิด (Power of Idea) ร่วมกัน ด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น AIC (Affective Influence Control) และ FSC (Future Search Conference)

2. ระดมพลังแกนนำและประสานเครือข่าย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดยุทธวิธีให้แผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้สู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุม ชี้แจง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดทำคู่มือพัฒนาสื่อ และเอกสารประกอบต่าง ๆ

3. บริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยนำ Function มาบูรณาการกับ Agenda, Area กับบริบทของสังคม วัฒนธรรม หลักศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระแสโลกาภิวัตน์

4. ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก ขวัญกำลังใจ และความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

5. นำความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับ ประยุกต์ใช้ให้เกิดความประหยัด รวดเร็ว และมีคุณภาพ

6. ปฏิบัติการโดยการประกันคุณภาพด้วยกระบวนการ PDCA

7. ประเมินและติดตามผลแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่ายและตามสภาพที่เป็นจริง

8. สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยการเรียนรู้แบบต่าง ๆ การนำเสนอ ผลงาน การประชุม สัมมนา การวิจัย รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความเป็นมืออาชีพให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพอย่างทั่วถึง

9. ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ให้เห็นที่ประจักษ์

บทบาทการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการบริหารงานวิชาการ

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นการบริหารโดยใช้นวัตกรรม ที่สนับสนุนการสร้างความคิดใหม่ๆ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร โรเบิร์ต บี. ทักเกอร์ (Robert B. Tucker, สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล (แปล) 2552, หน้า 10-20) ซึ่งให้เห็นว่า สารสำคัญ 5 ประการ ต่อการพัฒนากระบวนการนวัตกรรม คือ

1. นวัตกรรมจะต้องกระบวนการที่มีวินัย คือ มีกระบวนการในการจัดการต่อความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น มีการค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง การหาทรัพยากรมาใช้ และความสามารถฟันฝ่าอุปสรรคด้วยความอดทน

2. นวัตกรรมจะต้องเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมหลายด้าน คือ ผู้บริหารทุกคน หน่วยงานย่อยทุกหน่วยจะต้องรับรู้ให้ความร่วมมือและร่วมกันคิด ร่วมกันทำให้ความคิดใหม่ ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. นวัตกรรมจะต้องรวมถึงการจัดระเบียบ เป็นระบบและการค้นหาโอกาสใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

4. นวัตกรรมต้องถูกกำหนดจากผู้บริหารระดับสูงและเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงาน ในองค์กร มีระบบการบริหารความคิด (Idea Management System) เพื่อสรรหาความคิดและ นวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

5. นวัตกรรมจะต้องมุ่งเน้นที่ลูกค้า (หรือนักเรียนในสถานศึกษา)

สรุปผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ต้องมีวิสัยทัศน์ มีทรรศนะ กว้างไกล มีความสามารถที่จะทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับความคิดในการใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

บทบาทการพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 กำหนดให้การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึด หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นผล ให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหาในการบริหารจัดการได้เต็มตาม ศักยภาพ สถานศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลของการปฏิบัติงานต่อสาธารณชนในเขต พื้นที่บริการของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาด้วยการพัฒนาทั้งระบบ ให้เป็นองค์กรเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ใช้ระบบบริหารสถานศึกษาแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและกระจายอำนาจให้ประชาชนทุกภาค ส่วนในการจัดการสถานศึกษา

องค์กรที่มีลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ปีเตอร์ เอ็ม เซ็งเก้ (Peter M. Zenge) คือ องค์กรที่บุคลากรภายในองค์กรมีคุณลักษณะ 5 ประการดังนี้

1. มีการคิดที่เป็นระบบ คิดบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย มีลักษณะการคิดที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะตัว และมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามวิธีคิด
2. ไม่ยึดติด ยึดมั่นถือมั่น และมีอคติ
3. มีความฝัน ความต้องการ มีแรงบันดาลใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความสนุกที่จะสานฝันให้เป็นจริง
4. มีการเรียนรู้เป็นทีม ด้วยความสามัคคี
5. สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นสาระเป็นประโยชน์ตรงตามยุทธศาสตร์ขององค์กร ตรงตามความฝันหรือวิสัยทัศน์ (Vision) ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรการเรียนรู้ ด้วยวิธีการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้มีลักษณะ 5 ประการนี้ เป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ครูมีความสุข อยากรทำงาน องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการบริหารที่เน้นการพัฒนา สภาวะผู้นำในองค์กร (leadership) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ร่วมกัน (team learning) ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ (knowledge) ประสบการณ์ (experience) และทักษะ (skill) ระหว่างกันและกัน เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีเลิศเหนือองค์กรอื่น และมีระดับพัฒนาความสามารถขององค์กรที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว (วีรวัธ มาณะศิริานนท์, 2545)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ คุณลักษณะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สอดคล้องกับบทบาท จะเป็นสิ่งที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สู่เป้าหมายของนโยบายและแนวดำเนินการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ประสิทธิผลของการบริหารวิชาการ

จรุณี เก้าเอี้ยน (2556, หน้า 6) กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงานโดยเฉพาะหลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ดังนี้

หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัด คือ ผลผลิตและกระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่

ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาจดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะมีเป้าหมายการทำงานร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการ ร่วมคิด ร่วมทำ และรวมประเมินผลเพราะในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากร นั่นคือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในการร่วมคิด วางแผนการทำงาน ร่วมปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันหลักการ 3 องค์ประกอบ (3 -E's) ได้แก่

1. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ทำ ให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Output) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้นรวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คา สองคา นี้ควบคู่กันคือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อยโดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้นการลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยีและใช้เวลาน้อยอีกด้วย

หลักการความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจา เป็นต้องคำนึงถึง

หลักการต่าง ๆ เพราะด้านการบริหารการศึกษามีหลักและกระบวนการในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับหลักการของศาสตร์ในสาขาวิชา

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นแนวคิดเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงเป้าหมายหลักคือ ผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงบุคลากรซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ให้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลเอาใจใส่ ด้วยความยุติธรรม

งานการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 9) ได้กำหนดงานการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร
2. ด้านการบริหารการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน
4. ด้านการบริหารการนิเทศภายใน
5. ด้านการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. ด้านการบริหารการค้นคว้าอิสระ และพัฒนา
7. ด้านการบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. ด้านการบริหารระบบข้อมูล และสารสนเทศทางวิชาการ
9. ด้านการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 29-30) กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน

บุคคล และด้านการบริหารทั่วไปยัง คณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง สถานศึกษาในเขต

พื้นที่การศึกษาโดยตรงจึงมีการออกกฎกระทรวงเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย อำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กล่าวถึงงานวิชาการไว้ 17 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
ท้องถิ่น

2. งานการวางแผนงานด้านวิชาการ

3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

5. งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. งานการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. งานการนิเทศการศึกษา

10. งานการแนะแนว

11. งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา

12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

14. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กรหน่วยงาน

สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. งานการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

16. งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานบริหารวิชาการเป็นงานที่ครอบคลุมหลายด้านอันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน ผู้ศึกษาได้ ยึดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ 2550, หน้า 29)

ตารางสังเคราะห์นักการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์นักการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักการศึกษา	ภาวะผู้นำทางวิชาการ									
	ทศนี วงศ์ยืน	กมล ภูประเสริฐ	ถาวร เล็งเอียด	สิรราณี วสุภัทร	กลัดแมน (Glickmand)	เกอรัวิน (Girvin)	แมคเคีแวน (McEwan)	เชล (Chell)	จักรพงษ์ ถานบุตร	
ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓				✓		✓	✓		
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	✓	✓			✓	✓				
ด้านการพัฒนางานวิชาการ		✓	✓			✓				
ด้านการนิเทศภายใน	✓	✓						✓		
ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน	✓	✓						✓		
ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	✓			✓			✓			
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้				✓			✓			
ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ		✓	✓		✓					
ด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน									✓	
ด้านส่งเสริมการทำงานเป็นทีม					✓					
ด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำ									✓	
ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่นำไปสู่การเรียนรู้			✓							

จากตารางสังเคราะห์ จึงสังเคราะห์ได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมี 8 ด้าน ได้แก่ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศในเชิงพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศาลินา บุญเกื้อ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก และการจัดการเรียนรู้และวัดผล การประกันคุณภาพ และการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่รองลงมา ส่วนของกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 กลยุทธ์ หลัก คือ

1. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการบริหารจัดการหลักสูตร
2. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล
3. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการประกันคุณภาพ
4. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศทางการศึกษา
5. กลยุทธ์เสริมสร้างภาวะผู้นำในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการ

อัญชนิตา เทียนแพ (2555) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 พบว่าประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาด้านการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับต่ำ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพในระดับสูง สำหรับด้านประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น โรงเรียนประถมทุกระดับมีประสิทธิผลอยู่ในระดับปรับปรุง รวมถึงผลการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชาอยู่ในระดับปรับปรุง นอกจากนี้ ตัวแปรด้านต้นทุนของโรงเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร และด้านบริบทของโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและผลการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นอิทธิผลทางบวกทุกตัวแปร

ปณต เทพภิบาล (2554) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา เจ้าหน้าที่

การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน คณะกรรมการการบริหารสถานศึกษา และผู้ปกครอง จำนวนกลุ่มละ 100 คน รวมเป็น 400 คน เพื่อวิเคราะห์ตัวประกอบหลักของความสำเร็จในการบริหาร กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้แทนนักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนครูของแต่ละโรงเรียน จำนวน 648 คน เพื่อศึกษาปัจจัยและความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ตัวประกอบหลักความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้นำ นักเรียนมีคุณภาพ ครูมืออาชีพ การบริหารโรงเรียนแนวใหม่ ผู้ปกครองพึงพอใจและเชื่อมั่นในการบริหารโรงเรียน ผู้เรียนมีความเป็นไทย และผลกำไรของโรงเรียน ทั้งนี้แบ่งเป็นความสำเร็จ 4 มิติ คือ ด้านประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้เรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปลายผู้เรียนมีความเป็นไทย ด้านคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ ชุมชนพึงพอใจในการบริการของโรงเรียนและชุมชนมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการโรงเรียนแนวใหม่ และผลกำไรของโรงเรียน และด้านการพัฒนาองค์กร ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้นำ และผู้บริหารเป็นมืออาชีพ

สิรราณี วสุภัทร (2551, หน้า 28) ได้ศึกษาเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้ศึกษาผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษา ไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นผู้มีศักยภาพสูงโดยจะต้องเป็นผู้ที่ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ กคศ. กำหนด ได้แก่ สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะหลัก อีกทั้งต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างถาวรเพื่อให้บุคลากรมีวิถีชีวิตของการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความรักสามัคคีคืออย่างกลมเกลียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่ประกอบด้วย การร่วมคิดร่วมทำ ความผูกพันต่อสถานศึกษา และผลประโยชน์ของผู้เรียน จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและบุคลากรให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันในสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จของผู้เรียนและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูด้วยความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีความรักสามัคคี ช่วยเหลือกันยกย่องให้เกียรติกันและภูมิใจร่วมกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตลอดไป

สัมฤทธิ์ กาเพ็ง (2554) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 680 คน โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ขนาดละ 340 โรงเรียน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยรวมของปัจจัยในระดับปานกลาง หากแต่โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมของปัจจัยระดับมาก โดยปัจจัยทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อิทธิพลทางตรง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ อิทธิพลทางอ้อมมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้และ อิทธิพลรวม 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ

ดิเรก วรณเศียร (2552, หน้า 55-62) ได้วิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาระบบทศวรรษการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ทำการวิจัยควบคู่ไปด้วย พบว่า การดำเนินงานด้านลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ด้านความพร้อมของบุคลากร และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งการดำเนินงานบรรลุตามแผนกลยุทธ์และส่งผลดีต่อครูอาจารย์รวมทั้งนักเรียน ทั้งนี้พบปัญหาที่สำคัญได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร ภาระงานของบุคลากรมีมาก โดยผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบการจัดการศึกษา 7 ขั้นตอน คือ การสร้างความตระหนักในความเปลี่ยนแปลง การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา การปฏิบัติตามกลยุทธ์ การเสริมสร้างให้ทุกคนในโรงเรียนทำงานด้วยความเต็มใจ การปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสม และการทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนยอมรับและปฏิบัติตามมาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อนำรูปแบบการบริหารนี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ดังนี้

1. จากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยของนักวิชาการผู้วิจัยจึงได้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน ดังนี้ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศในเชิงพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

2. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปยัง คณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงจึงมีการออกกฎกระทรวงเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 กล่าวถึงขอบข่ายด้านวิชาการไว้ 17 ดังต่อไปนี้

1. งานการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. งานการวางแผนงานด้านวิชาการ

3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5. งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. งานการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. งานการนิเทศการศึกษา

10. งานการแนะแนว

11. งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

14. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. งานการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการสังเคราะห์ จึงสังเคราะห์ได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมี 8 ด้าน ได้แก่ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศในเชิงพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการและขอขยายประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ใช้แนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการดังภาพประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใช้กรอบแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 28-51) ดังภาพประกอบ

สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
3. ด้านการพัฒนางานวิชาการ
4. ด้านการนิเทศภายใน
5. ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
6. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ
7. ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

ตัวแปรตาม

ประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ

ตามข้อบ่งชี้และภารกิจงานที่กำหนดใน

กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 17 งาน ดังต่อไปนี้

1. งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. งานการวางแผนงานด้านวิชาการ
3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
5. งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. งานการนิเทศการศึกษา
10. งานการแนะแนว
11. งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. งานการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนและครูวิชาการใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 150 โรงเรียน เป็นผู้บริหารกับครูวิชาการในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 300 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง 169 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเครชีและมอร์แกน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูวิชาการ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จังหวัดเชียงราย จำนวน 150 โรงเรียน เป็นผู้บริหารกับครูวิชาการในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูวิชาการ ของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จังหวัดเชียงราย จำนวน 300 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 169 คน แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้วิธีเทียบสัดส่วนจำนวนจำนวนผู้บริหารและครูวิชาการในแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด ให้สำหรับ ผู้บริหารและครูวิชาการ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ปรับปรุงจาก (เกตุพกา มานะกิจ, 2554, หน้า 158–172)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)
ประกอบด้วย เพศ กับ สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 8 ด้านได้แก่ ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนางานวิชาการ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และ ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับดี

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

กลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปรับปรุง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 17 งาน ตามขอบข่ายงานด้านวิชาการของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2550 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับดี

ระดับ 3 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปรับปรุง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการบริหารวิชาการ
2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์ โดยแบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

4. เสนอเครื่องมือต่อประธานเพื่อตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา มาปรับปรุงแก้ไข

5. หาความตรงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่

1. ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ตำแหน่ง รองคณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
2. ดร.คำนึ่ง ทองเกตุมะ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย
3. นายศิริพงษ์ ลิ้มพรเสมานนท์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 7 เชียงราย

ทำการตรวจสอบ หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (Revinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ภัทรพร เกษสังข์, 2559, หน้า 129-130) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

6. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient)

7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Conbach, 1970 อ้างถึงใน ภัทรพร เกษสังข์, 2559, หน้า 138-139) เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ เท่ากับและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 3 ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ .96

9. แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการดำเนินการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างและให้ส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และบางส่วนผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองหรือส่งทาง Google Form
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และจำนวนของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแบบสอบถามที่ได้คัดเลือกแล้ว โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สำหรับเกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกำหนดเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient) และแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ยูทช โถยวรรณ, 2545, หน้า 199) ดังนี้

0.80–1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

0.60–0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

0.40–0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

0.20–0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อย

0.00–0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 169 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

F แทน ค่าสถิติแบบเอฟ (F-test)

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

P แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient)

r แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Average)

SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง (Standard Diviation)

X แทน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

X1 แทน ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

X2 แทน ด้านการพัฒนาหลักสูตร

X3 แทน ด้านการพัฒนางานวิชาการ

X4 แทน ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา

X5 แทน ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

X6 แทน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

X7 แทน ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

X8 แทน ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

Y แทน ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Y1 แทน ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

Y2 แทน ด้านการการวางแผนงานด้านวิชาการ

Y3 แทน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

Y4 แทน ด้านการพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา

Y5 แทน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

Y6 แทน ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

Y7 แทน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

Y8 แทน ด้านการการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

Y9 แทน ด้านการนิเทศการศึกษา

Y10 แทน ด้านการการแนะแนว

Y11 แทน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

Y12 แทน ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

Y13 แทน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

Y14 แทน ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

Y15 แทน ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการสถานศึกษา

Y16 แทน ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา

Y17 แทน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำเสนอภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	62	36.7
	หญิง	107	63.3
รวม		169	100
สถานภาพ	ผู้บริหารสถานศึกษา	50	29.6
	ครูวิชาการ	119	70.4
รวม		169	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน (ร้อยละ 63.3) และเป็นเพศชาย จำนวน 62 คน (ร้อยละ 36.7) เมื่อพิจารณาจากสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูวิชาการมากที่สุด จำนวน 119 คน (ร้อยละ 70.4) และรองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 50 คน (ร้อยละ 29.6)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศในเชิงพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ มีผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 10

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	การวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.00	0.39	มาก
2.	การพัฒนาหลักสูตร	3.99	0.42	มาก
3.	การพัฒนางานวิชาการ	3.93	0.48	มาก
4.	การนิเทศในเชิงพัฒนา	4.01	0.49	มาก
5.	การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน	3.80	0.61	มาก
6.	การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ	4.10	0.57	มาก
7.	การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการ	3.97	0.46	มาก
8.	การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา พัฒนางานวิชาการ	3.78	0.45	มาก
เฉลี่ยรวม		3.95	0.31	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับดีทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่ค่าเฉลี่ยของการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.57$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของ การนิเทศในเชิงพัฒนา ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.49$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของ การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.39$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.42$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการ ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.46$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.61$) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ยของการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.61$) ท้ายสุด คือ ค่าเฉลี่ยของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.45$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดฝ่ายงานรับผิดชอบดูแลงานวางแผนของสถานศึกษา	4.07	0.64	มาก
2.	การกำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม	4.09	0.70	มาก
3.	เป็นผู้นำในการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมายในระยะ 3-5 ปี เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ เป็นต้น	3.84	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม		4.00	0.39	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้าน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การกำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.70$) รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดฝ่ายงานรับผิดชอบดูแลงานวางแผนของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.64$) และเป็นผู้นำในการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมายในระยะ 3-5 ปี เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.57$) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	วางระบบการกำกับ ติดตาม การประเมินผลของการปฏิบัติตามแผน	4.02	0.55	มาก
2.	ร่วมกับทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ เป็นต้น	3.89	0.76	มาก
3.	มอบหมายให้คณะกรรมการร่วมกัน พิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน มุ่งพัฒนา นักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	4.00	0.87	มาก
เฉลี่ยรวม		3.99	0.42	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ได้แก่ วางระบบการกำกับ ติดตาม การประเมินผลของการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.55017$) รองลงมา คือ มอบหมายให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.61$) และร่วมกับทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเช่น ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.76$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการพัฒนางานวิชาการ

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์ มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน	4.02	0.71	มาก
2.	ร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้าน การเรียนของนักเรียนในแต่ละ ระดับชั้นหรือชั้นปี	3.86	0.82	มาก
3.	ประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้าน วิชาการให้นักเรียนครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	3.65	0.66	มาก
4.	ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้าน วิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	4.23	0.67	มาก
5.	แจ้งให้ครูทราบแนวปฏิบัติหรือ เป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน	3.87	0.70	มาก
เฉลี่ยรวม		3.93	0.48	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนางานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ใน
ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทาง
วิชาการ ด้านการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการ
ของโรงเรียนให้ครูนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.67$) รองลงมา คือ
จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน
($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.71$) รองลงมา คือ แจ้งให้ครูทราบแนวปฏิบัติหรือเป้าหมายด้านวิชาการ
ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.70$) รองลงมา คือ ร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียน
ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือชั้นปี ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.82$) รองลงมา ได้แก่ ประกาศเกณฑ์

ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียนครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.66$)

**ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา**

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	เป็นผู้นำของผู้นิเทศดำเนินการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน	3.91	0.83	มาก
2.	ร่วมกับผู้รับการนิเทศในโรงเรียนสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษาหารือ	4.20	0.67	มาก
3.	ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูเมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการณ์สอน	3.88	0.73	มาก
เฉลี่ยรวม		4.01	0.49	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร่วมกับผู้รับการนิเทศในโรงเรียนสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษาหารือ ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ เป็นผู้นำของผู้นิเทศดำเนินการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.83$) และให้ข้อมูลย้อนกลับโดยชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูเมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการณ์สอน ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.73$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.01	0.78	มาก
2.	ส่งเสริมให้ครูนำการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน	3.60	0.73	มาก
เฉลี่ยรวม		3.80	0.61	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.78$) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูนำการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.73$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน	4.00	0.78	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2.	เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน แก่ครูอยู่เสมอ	4.24	0.56	มาก
เฉลี่ยรวม		4.10	0.57	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.57$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอนแก่ครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 0.56$) รองลงมา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.78$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องโสต ทักษะศึกษา ห้อง ศูนย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.79	0.67	มาก
2.	ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงาน ทางด้านวิชาการดีเด่นหรือพฤติกรรม ดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ ลง ข่าวในวารสารของโรงเรียนหรือเว็บไซต์ ของโรงเรียน	3.98	0.91	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
3.	แจ้งข้อมูลของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนและพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	3.99	0.79	มาก
4.	บริหารจัดการให้มีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.11	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม		3.97	0.46	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริหารจัดการให้มีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือ แจ้งข้อมูลของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนและพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.79$) รองลงมา คือ ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่นหรือพฤติกรรมดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ ลงข่าวในวารสารของโรงเรียนหรือเว็บไซต์ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.92$) และ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องศูนย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.67$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ งานวิชาการอย่างเต็มศักยภาพของ เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.71	0.62	มาก
2.	ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทันสมัย และสะดวกต่อการนำมาใช้	3.86	0.67	มาก
3.	จัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ใหม่ๆมาให้บริการแก่ทุกคนใน โรงเรียน เช่น มัลติมีเดีย การเรียน ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ต การเลือกเรียนผ่าน เคเบิลทีวี เป็นต้น	3.79	0.71	มาก
4.	สนับสนุนให้ครู ผู้เรียน ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและ ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนได้ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต	3.76	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม		3.78	0.45	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนา
งานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า
ข้อรายการภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการที่อยู่

ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้
 อย่างเป็นระบบ ทันสมัยและสะดวกต่อการนำมาใช้ ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.67$) รองลงมา คือ
 จัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาให้บริการแก่ทุกคนในโรงเรียน เช่น มัลติมีเดีย
 การเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การเลือกเรียนผ่านเคเบิลทีวี เป็นต้น ($\bar{X} =$
 3.79 , $SD = 0.71$) รองลงมาสนับสนุนให้ครู ผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน
 การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนได้ผ่าน
 เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.58$) และจัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ มา
 ให้บริการแก่ทุกคนในโรงเรียน เช่น มัลติมีเดีย การเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และ
 อินเทอร์เน็ต การเลือกเรียนผ่านเคเบิลทีวี ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.62$)

ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 17 งาน คือ งานการพัฒนาหรือดำเนินการ
 เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น งานการวางแผนงานด้านวิชาการ
 งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา งานการ
 พัฒนาระบบการเรียนรู้งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่ง
 เรียนรู้ งานการนิเทศการศึกษา งานการแนะแนว งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
 ภายในและมาตรฐานการศึกษา งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ งานการ
 ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น งานการส่งเสริม
 สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบัน
 อื่นที่จัดการศึกษา งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
 สถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อ
 เทคโนโลยีทางการศึกษา ดังตารางที่ 11 ถึงตารางที่ 28

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ในภาพรวม

ที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.07	0.49	มาก
2.	งานการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.12	0.59	มาก
3.	งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.05	0.48	มาก
4.	งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.19	0.44	มาก
5.	งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.02	0.49	มาก
6.	งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	4.09	0.47	มาก
7.	งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	3.89	0.48	มาก
8.	งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.93	0.45	มาก
9.	งานการนิเทศการศึกษา	4.07	0.43	มาก
10.	งานการแนะแนว	4.10	0.58	มาก
11.	งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.11	0.41	มาก
12.	งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ	4.04	0.44	มาก
13.	งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.05	0.55	มาก
14.	งานการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการ	4.04	0.41	มาก
15.	งานการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ งานด้านวิชาการสถานศึกษา	4.22	0.43	มาก
16.	งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	4.12	0.46	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
17.	งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.99	0.51	มาก
เฉลี่ยรวม		4.07	0.34	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นงานการพัฒนาระยะหลักสูตรท้องถิ่น งานการวางแผนงานด้านวิชาการการจัดการเรียน งานการสอนในสถานศึกษา งานการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา งานการพัฒนาระบบการเรียนรู้งานการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ งานการนิเทศการศึกษา งานการแนะแนว งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น งานการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการ งานการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับด้านวิชาการสถานศึกษาการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาระยะหลักสูตรท้องถิ่น

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	4.12	0.73	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2.	วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจัดทำไว้	3.95	0.75	มาก
3.	ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อกำหนด จุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของ สถานศึกษา	3.94	0.75	มาก
4.	จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของ โรงเรียนได้สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	4.22	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม		4.07	0.49	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของโรงเรียนได้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.67$) รองลงมา คือแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.73$) รองลงมา คือวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดทำไว้ ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.75$) และศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อกำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.75$) ตามลำดับ

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการวางแผนงานด้านวิชาการ

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ อย่างชัดเจน สามารถกำกับติดตามและ ประเมินผลได้ง่าย	3.71	0.62	มาก
2.	กำหนดเป้าหมาย แนวทางการ ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและ ทรัพยากรในการดำเนินงานด้านวิชาการ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	3.86	0.67	มาก
3.	บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ วางแผนด้านวิชาการของสถานศึกษา	3.79	0.71	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติใช้แผนงาน วิชาการโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.76	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม		3.78	0.45	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการวางแผนงานด้านวิชาการ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการ
ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่
กำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรในการ
ดำเนินงานด้านวิชาการสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.67$) รองลงมา
คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.79$,
 $SD = 0.71$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติใช้แผนงานวิชาการโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.58$) และ มีแผนการดำเนินงาน
ด้านวิชาการอย่างชัดเจน สามารถกำกับติดตามและประเมินผลได้ง่าย ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.62$)
ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	4.10	0.60	มาก
2.	จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.73	0.61	มาก
3.	จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักสูตรสถานศึกษา	4.03	0.86	มาก
4.	จัดชั้นเรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.28	0.63	
เฉลี่ยรวม		4.05	0.48	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดชั้นเรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.63$) รองลงมา คือ จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือ จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$,

SD = 0.86) และ จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.73$, SD = 0.61) ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	4.05	0.58	มาก
2.	จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.27	0.67	มาก
3.	จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	4.23	0.55	มาก
4.	เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและสอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก	4.30	0.58	มาก
5.	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา	4.31	0.78	มาก
6.	นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย รับทราบ	3.90	0.72	มาก
เฉลี่ยรวม		4.19	0.44	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19, SD = 0.44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.31, SD = 0.78$) รองลงมา คือ จัดเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและสอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก ($\bar{X} = 4.30, SD = 0.58$) รองลงมา คือ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.27, SD = 0.67$) รองลงมา คือ จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ($\bar{X} = 4.23, SD = 0.55$) รองลงมา คือ จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 4.05, SD = 0.58$) และ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายรับทราบ ($\bar{X} = 3.90, SD = 0.72$)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.37	0.60	มาก
2.	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	3.81	0.63	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
3.	จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสาน สาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล กัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี งามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก วิชา	3.88	0.74	มาก
เฉลี่ยรวม		4.02	0.49	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.3$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.74$) และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผล ของสถานศึกษาตามหลักสูตร สถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบาย ระดับประเทศ	4.03	0.81	มาก

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2.	จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	4.18	0.66	มาก
3.	จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.13	0.69	มาก
4.	ดำเนินการตัดสิน อนุมัติผลการเรียน และรายงานผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ	3.98	0.63	มาก
เฉลี่ยรวม		4.09	0.47	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.47$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ได้แก่จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.66$) รองลงมา คือ จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.69$) รองลงมา คือ กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกันนโยบายระดับประเทศ ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.81$) และดำเนินการตัดสิน อนุมัติผลการเรียนและรายงานผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา	3.73	0.61	มาก
2.	พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้	3.98	0.63	มาก
3.	รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.05	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม		3.89	0.48	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.48$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.58$) รองลงมา คือ พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.63$) และกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.61$) ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและจัดทำเนียบวิทยากรท้องถิ่น	3.83	0.66	มาก
2.	จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ	4.13	0.57	มาก
3.	จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนวรรณคดี เป็นต้น	3.81	0.68	มาก
เฉลี่ยรวม		3.93	0.45	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.45$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.57$) รองลงมา คือ มีแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและจัดทำเนียบวิทยากรท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 0.66$) และจัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนวรรณคดี เป็นต้น ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการนิเทศการศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มี คุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและ กระบวนการ	4.04	0.41	มาก
2.	จัดทำปฏิทินการนิเทศและดำเนินการ นิเทศตามกำหนดในรูปแบบที่ หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา	4.11	0.48	มาก
เฉลี่ยรวม		4.07	0.43	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.43$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการ
ประสิทธิผลการบริหารงานการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดทำปฏิทินการนิเทศ
และดำเนินการนิเทศตามกำหนดในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.48$) และจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง
เป็นระบบและกระบวนการ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.41$) ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการแนะแนว

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	สร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม ในกระบวนการแนะแนวและการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	4.23	0.75	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
2.	จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชัดเจน	3.81	0.68	มาก
3.	คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการการแนะแนว	4.30	0.78	มาก
เฉลี่ยรวม		4.10	0.58	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการแนะแนว อยู่ในระดับมาก ได้แก่ คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการแนะแนว ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.78$) รองลงมา คือ สร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.75$) และ จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชัดเจน ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มุ่งเน้น คุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.37	0.60	มาก
2.	ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจให้ความรู้ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.92	0.44	มาก
3.	จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำผล ที่ได้จากระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษามาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป	3.99	0.65	มาก
เฉลี่ยรวม		4.11	0.41	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.41$)
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่มีแผนพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.60$) รองลงมา คือ
จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำผลที่ได้
จากระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาในปีต่อไป ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.65$) และประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจให้ความรู้

เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.65$) ตามลำดับ

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีแผนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายใน ชุมชน	4.02	0.62	มาก
2.	มีการสำรวจความต้องการที่จะรับ การสนับสนุนทางด้านวิชาการของชุมชน อย่างทั่วถึง	3.94	0.70	มาก
3.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในชุมชน	4.14	0.62	มาก
เฉลี่ยรวม		4.04	0.44	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.62$) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.62$) รองลงมา คือ จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.62$) และ มีการสำรวจความต้องการที่จะรับบริการสนับสนุนทางด้านวิชาการของชุมชน อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
และองค์กรอื่น

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.05	0.58	มาก
3.	สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.02	0.61	มาก
เฉลี่ยรวม		4.05	0.55	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.58$) รองลงมา คือ สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.61$)

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	ร่วมวางแผนและดำเนินงานกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน ทางสังคมอื่น จัดการศึกษาและใช้ ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน	4.04	0.41	มาก
2.	กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมและ สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา	4.05	0.40	มาก
เฉลี่ยรวม		4.04	0.41	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการส่งเสริมและสนับสนุนงาน
วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัด
การศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า
ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับ
มาก ได้แก่ กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว
องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.40$) รองลงมา คือ
ร่วมวางแผนและดำเนินงานกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น
จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.41$)
ตามลำดับ

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ
ของสถานศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม	4.32	0.59	มาก
2.	ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุง ให้เหมาะสมต่อไป	4.10	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.43	มาก

จากตารางที่ 28 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.43$)
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการจัดทำระเบียบ
และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดทำระเบียบ
และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.32$,
 $SD = 0.59$) รองลงมา คือ ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ
งานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป ($\bar{X} = 4.10$,
 $SD = 0.55$) และประชุมชี้แจง ตามลำดับ

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	มีการสำรวจความต้องการหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียน การสอนและ ใช้ในห้องสมุด	4.13	0.49	มาก
2.	ดำเนินการจัดหาและคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและ ใช้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ	4.06	0.56	มาก
3.	ตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออื่น ประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ที่ ใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.17	0.63	มาก
เฉลี่ยรวม		4.12	0.46	มาก

จากตารางที่ 29 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อรายการ
ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการคัดเลือกหนังสือ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตรวจพิจารณา
คุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออื่นประกอบ แบบฝึกหัด
ใบงาน ใบความรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.63$) รองลงมา คือ มีการ
สำรวจความต้องการหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียน การสอนและใช้ในห้องสมุด
($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.49$) และดำเนินการจัดหาและคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียน
การสอนและใช้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.56$) ตามลำดับ

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีของสถานศึกษา	3.98	0.73	มาก
2.	พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.00	0.80	มาก
เฉลี่ยรวม		3.99	0.51	มาก

จากตารางที่ 30 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.51$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อรายการประสิทธิผลการบริหารวิชาการ งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.80$) รองลงมา คือ ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.73$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

ผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

คำอธิบายตัวแปร

คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

X1 = ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

X2 = ด้านการพัฒนาหลักสูตร

X3 = ด้านการพัฒนางานวิชาการ

X4 = ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา

X5 = ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

X6 = ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ

X7 = ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

X8 = ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ

Y คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Y1 = งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
ท้องถิ่น

Y2 = งานการวางแผนงานด้านวิชาการ

Y3 = งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

Y4 = งานการพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา

Y5 = งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

Y6 = งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

Y7 = งานการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

Y8 = งานการการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

Y9 = งานการนิเทศการศึกษา

Y10 = งานการการแนะแนว

Y11 = งานการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

Y12 = งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

Y13 = งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

Y14 = งานการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว

องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

Y15 = งานการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการสถานศึกษา

Y16 = งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา

Y17 = งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตาราง 31 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและ

ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y
X1	.339**	.442**	.318**	.322**	.280**	.264**	.327**	.255**	.185*	.185*	.185*	.185*	.185*	.185*	.185*	.185*	.347**	.280**
X2	.332**	.167*	.486**	.332**	.296**	.297**	.260**	.440**	.244**	.244**	.244**	.244**	.244**	.244**	.244**	.244**	.335**	.456**
X3	.505**	.402**	.571**	.423**	.709**	.309**	.423**	.668**	.474**	.474**	.474**	.474**	.474**	.474**	.474**	.474**	.635**	.615**
X4	.535**	.342**	.694**	.707**	.531**	.753**	.227**	.556**	.558**	.558**	.558**	.558**	.558**	.558**	.558**	.558**	.631**	.735**
X5	.339**	.248**	.420**	.413**	.175*	.707**	.323**	.364**	.261**	.261**	.261**	.261**	.261**	.261**	.261**	.261**	.385**	.521**
X6	.308**	.198**	.430**	.393**	.390**	.283**	.222**	.465**	.395**	.395**	.395**	.395**	.395**	.395**	.395**	.395**	.321**	.482**
X7	.398**	.324**	.673**	.572**	.568**	.446**	.270**	.511**	.802**	.802**	.801**	.802**	.802**	.802**	.802**	.802**	.677**	.715**
X8	.692**	.538**	.499**	.528**	.416**	.527**	.193*	.573**	.482**	.482**	.482**	.482**	.482**	.482**	.482**	.482**	.457**	.687**
X	.712**	.556**	.772**	.702**	.654**	.720**	.359**	.779**	.597**	.597**	.597**	.597**	.597**	.597**	.597**	.597**	.724**	.882**

** P < .01

* P < .05

จากตารางที่ 31 พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่าง .16 ถึง .80 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_1) ด้านการวางแผนพัฒนาพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการวางแผนงานวิชาการสูงสุด ($r = .44$) และ งานการนิเทศการศึกษา พื้นฐานต่ำสุด ($r = .18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาสูงสุด ($r = .48$) และ งานการวางแผนงานด้านวิชาการ พื้นฐานต่ำสุด ($r = .16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_3) ด้านการพัฒนางานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการพัฒนาระบบการเรียนรู้อันดับสูงสุด ($r = .70$) และ งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พื้นฐานต่ำสุด ($r = .30$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_4) ด้านการพัฒนางานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สูงสุด ($r = .70$) และ งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พื้นฐานต่ำสุด ($r = .30$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X₅) ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนสูงสุด ($r = .465$) และ งานการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิงพื้นฐานต่ำสุด ($r = .17$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X₆) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($r = .46$) และ งานการวางแผนงานด้านวิชาการ พื้นฐานต่ำสุด ($r = .19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X₇) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานงานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษา ($r = .80$) และ งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาพื้นฐานต่ำสุด ($r = .27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X₈) ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับงานการบริหารวิชาการของสถานศึกษาคือ งานการการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($r = .46$) และ งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา พื้นฐานต่ำสุด ($r = .19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ กลุ่มประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ จำนวน 300 คน ได้แก่

ผู้บริหารกับครูวิชาการของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง 169 คน ตามตารางของเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาแนวทางพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 3.95
2. ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.0
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหาร วิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนใน ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้เพราะมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานวิชาการ การนิเทศภายใน การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ สอดคล้องกับ พิสิษฐ์แมนเขียน (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนการสอนโดยรวมครูในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครู จะทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ประพันธ์ ใจชาญสุขกิจ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถภาพการสอนของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) สมรรถภาพการสอนของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาด้านสัมพันธ์ชุมชน สอดคล้องกับ ดร.ดิเกซ (Rodriguez, 1997) ได้ศึกษา พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการและวัฒนธรรมองค์การตามการรับรู้ของผู้อำนวยการในรัฐนิงยอร์ด ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการจะทำให้ผู้ร่วมงานและชุมชนมีความผูกพันกับสถาบันและกิจกรรมความรู้ทางวิชาการ

2. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่าการรายงานผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาช่วงปลายปีต่อหน่วยงานต้นสังกัด เป็นระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนที่สถานศึกษาต้องนำไปปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่อาจละเลย สอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2554: 13) กล่าวถึง ลักษณะของการบริหารการประเมินผล ต้องมีประสิทธิภาพการเรียนที่มีประสิทธิผลที่ดี ประสิทธิภาพด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

พบว่าดีมาก แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องมีวิสัยทัศน์ทำงานเป็นระบบ สอดคล้องกับบลูมเบิร์กและกรีนฟิลด์ (Blumberg & Greenfield, 1980: 176) ได้ศึกษาผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล โดยวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารโรงเรียนได้ประสบผลสำเร็จนั้น ล้วนมีคุณลักษณะที่เหมือนกัน คือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสุปะถีย์ สุนย์ตะคุ (2558) ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 การวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์และด้านกิจสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) พฤติกรรมด้านมิตรสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้านและทุกรายข้ออย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ 0.05 พร้อมกันนี้ยังสอดคล้องกับ บรูซซี (Buzzi, 1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของโรงเรียนกับการเลือกมติความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐคอนเนตทิคต ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 สำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลในการจัดทำแนวทางเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 นำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการให้ได้รับการยกย่อง เชิดชู ให้ผลตอบแทนเป็นรางวัลจูงใจและสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จะนำไปใช้เป็นข้อมูลกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่และวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำวิชาของผู้บริหารในสังกัดต่อไป

2. ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ควรประสานงานเรื่องการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาทางวิชาการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะงานด้านวัดผล ประเมินผลการศึกษา ที่ต้องบริหารให้เป็นแนวเดียวกันทั้งหมดในระดับเขตพื้นที่ งานงบประมาณ พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการให้เพียงพอ จัดสรรเทคโนโลยีทางการศึกษา และประสานงานกลุ่มกลุ่มองค์กรภายนอกเพื่อระดมทรัพยากรมาพัฒนางานด้านวิชาการในเขตพื้นที่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารวิชาการเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนาอภิจจัยเพื่อหาสาเหตุและหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาปัญหาและแนวทางของการปฏิบัติการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ:

ทิปส์ พับบลิคเคชั่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตาม

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด

การศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กิติมา ปรีดีดีลิก. (2555). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์อักษรพัฒนา.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พุทธศักราช 2550–2554. (อัดสำเนา).

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2555). การบริหารงานวิชาการปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.

ดิเรก วรณเคียร. (2556). กระบวนทัศน์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชน ตามแนวทาง

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552–2561). วารสารวิชาการบัณฑิต

วิทยาลัยสวนดุสิต. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ธวัช กรุดมณี. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพขององค์การของ

โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

กรุงเทพมหานคร.

ธีระ รุญเจริญ. (2555). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพลส.

นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ

โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ:

บริษัท สุวีริยาสาส์นจำกัด.

ปณต เทพภิบาล. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชน**

ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ. (2558). **รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ**

ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. งานวิจัยนโยบายการศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร:

ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม

กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

พ.ศ.2545. (2545). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้น**

พื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

มัลลิกา ต้นสอน. (2554). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2555). **พื้นฐานการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

บริษัท สุวีริยาสาส์นจำกัด.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนรัชการพิมพ์ จำกัด.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2546). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.

ราชกิจจานุเบกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **กฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนด**

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2550.

วิภาดา คูปตานนท์. (2555). **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาลัยรังสิต.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2558). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**.

กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.

ศาลินา บุญเกื้อ. (2555). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหาร
โรงเรียนต้นแบบ การใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สงวนพงศ์ ชวนชม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของ
สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคม
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล. (2552). องค์การนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นำอักษรการพิมพ์.

สัมฤทธิ์ กาเพ็ง. (2551). ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของตรงเรียนการ
พัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด.,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สัมฤทธิ์ กาเพ็ง. (2552). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552–2559).

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2550).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559.

กรุงเทพฯ: พัฒนาหลักสูตร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2556).

มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2558). “ภาวะผู้นำ” ทฤษฎี และปฏิบัติศาสตร์

และศิลปะสู่ความเป็นผู้นำ.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรง

พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำภา บุญช่วย. (2557). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อัญชนิตา เทียนแพ. (2559). การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์

กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ รองคณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
- นายศิริพงษ์ ลีมพรเสมานนท์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 7 เชียงราย
- ดร.คำนึ่ง ทองเกตู ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิค เชียงราย
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผศ.ดร.สุนทร คล้ายอำ

ดร.คำนึ่ง ทองเกตุ

นายศิริพงษ์ ลีมพรเสมานนท์

รองคณบดีวิทยาลัยการศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา

ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 7 เชียงราย

ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการ
บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน
เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการกับผลในการบริหารวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. การตอบแบบสอบถามของท่านมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อผลการศึกษาวิจัย จึงขอ
ความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่าง
แท้จริง ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลนี้จะไม่มีการเผยแพร่ต่อผู้ตอบแต่อย่างใด
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากท่าน
เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสุริยา วงษ์ตา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. สถานภาพ

( ) ผู้บริหารสถานศึกษา

( ) ครูวิชาการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วพิจารณาข้อความใดตรงกับสภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพในปัจจุบันและช่องระดับสภาพที่ต้องการในอนาคต ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุดเพียง 1 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับดีมาก	ให้	5	คะแนน
ระดับดี	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับพอใช้	ให้	2	คะแนน
ระดับปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

ตัวอย่าง

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	5	4	3	2	1
0	กำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม		✓			

คำอธิบาย จากตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม ตามข้อ 0 หมายความว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการกำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดี

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	5	4	3	2	1
ข้อ	ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1.	มีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือกำหนดฝ่ายงานที่รับผิดชอบดูแลงานวางแผนของสถานศึกษาโดยตรง					
2.	กำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม					
3.	เป็นผู้นำในการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมายในระยะเวลา 3 – 5 ปี เช่น แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร แผนการประเมินคุณภาพการศึกษาแผนงบประมาณ เป็นต้น					
ข้อ	ด้านการพัฒนาหลักสูตร					
4.	วางระบบการกำกับ ติดตาม การประเมินผลของการปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5.	ร่วมกับทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลทางด้านความต้องการ ความจำเป็น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ เป็นต้น					
6.	มอบหมายให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย					
ข้อ	ด้านการพัฒนางานวิชาการ					
7.	จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน					
8.	ร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือชั้นปี					
9.	ประกาศเกณฑ์ต่างๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียนครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	5	4	3	2	1
10.	ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ					
ข้อ	ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา					
11.	เป็นผู้นำของผู้นิเทศดำเนินการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน					
12.	ร่วมกับผู้รับการนิเทศในโรงเรียนสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษาหารือ					
13.	ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูเมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการณ์สอน					
ข้อ	ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน					
14.	มีการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน					
15.	ส่งเสริมให้ครูนำการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน					
ข้อ	ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ					
16.	สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน					
17.	เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนแก่ครูอยู่เสมอ					
ข้อ	ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้					
18.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น					
19.	ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่นหรือพฤติกรรมดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ ลงข่าวในวารสารของโรงเรียนหรือเว็บไซต์ของโรงเรียน					
20.	บริหารจัดการให้มีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	5	4	3	2	1
ข้อ	ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ					
21.	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานวิชาการอย่างเต็มศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ					
22.	ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทันสมัยและสะดวกต่อการนำมาใช้จัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ให้บริการแก่ทุกคนในโรงเรียน เช่น มัลติมีเดีย การเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การเลือกเรียนผ่านเคเบิลทีวี					
23.	สนับสนุนให้ครู ผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วพิจารณาข้อความใดตรงกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพในปัจจุบันและช่องระดับสภาพที่ต้องการในอนาคต ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุดเพียง 1 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

ระดับดีมาก	ให้	5	คะแนน
ระดับดี	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับพอใช้	ให้	2	คะแนน
ระดับปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

ตัวอย่าง

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3					
		5	4	3	2	1
00	วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดทำไว้	✓				

คำอธิบาย จากตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม ตามข้อ 00 หมายความว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนในด้านการวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดทำไว้อยู่ในระดับดี

ข้อ	<p style="text-align: center;">ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3</p>	5	4	3	2	1
ข้อ	<p style="text-align: center;">งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็น</p>					
1	<p>แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดย คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ</p>					
2	<p>วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจัดทำไว้</p>					
3	<p>ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและ ชุมชนเพื่อกำหนดจุดเน้นของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของ สถานศึกษา</p>					
4	<p>จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของโรงเรียนได้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551</p>					
ข้อ	<p style="text-align: center;">งานการวางแผนด้านวิชาการ</p>					
5	<p>มีแผนการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างชัดเจน สามารถ กำกับติดตามและประเมินผลได้ง่าย</p>					
6	<p>กำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรในการดำเนินงานด้านวิชาการ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา</p>					
7	<p>บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านวิชาการของ สถานศึกษา</p>					
8	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติใช้แผนงานวิชาการโดยความ เห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>					
ข้อ	<p style="text-align: center;">งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา</p>					
9	<p>จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียน มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและ ความสามารถของผู้เรียน</p>					
10	<p>จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>					

ข้อ	<p style="text-align: center;">ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3</p>	5	4	3	2	1
11	จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักสูตรสถานศึกษา					
12	จัดชั้นเรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้					
ข้อ	งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา					
13	จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม					
14	จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					
15	จัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
16	เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและสอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก					
17	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา					
18	นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารับทราบ					
ข้อ	งานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
19	จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
20	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึก การปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการ					

ข้อ	<p style="text-align: center;">ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3</p>	5	4	3	2	1
	ใ้รู้้อย่างต่อเนื่อง					
21	จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา					
ข้อ	งานการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน					
22	กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตาม หลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบาย ระดับประเทศ					
23	จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการ วัดและประเมินผลของสถานศึกษา					
24	จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการ เทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน					
25	ดำเนินการตัดสินใจ อนุมัติผลการเรียนและรายงาน ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ					
ข้อ	งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา					
26	กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา					
27	พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการ เรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้					
28	รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา คุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมา ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	5	4	3	2	1
ข้อ	งานการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้					
29	มีแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและจัดทำเนียบวิทยากรท้องถิ่น					
30	จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ					
31	จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนวรรณคดี เป็นต้น					
ข้อ	งานการนิเทศการศึกษา					
32	จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ					
33	จัดทำปฏิทินการนิเทศและดำเนินการนิเทศตามกำหนดในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา					
ข้อ	งานการแนะแนว					
34	สร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
35	จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชัดเจน					
36	คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะกรรมการการแนะแนว					
ข้อ	งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน					
37	มีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					

ข้อ	<p style="text-align: center;">ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3</p>	5	4	3	2	1
38	ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง					
39	จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำผลที่ได้จากระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป					
ข้อ	งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ					
40	มีแผนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน					
41	มีการสำรวจความต้องการที่จะรับการสนับสนุนทางด้านวิชาการของชุมชนอย่างทั่วถึง					
42	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน					
ข้อ	งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ					
43	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
44	สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น					
ข้อ	งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
45	ร่วมวางแผนและดำเนินงานกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	5	4	3	2	1
46	กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					
	งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา					
47	จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม					
48	ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป					
ข้อ	งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน					
49	มีการสำรวจความต้องการหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียน การสอนและใช้ในห้องสมุด					
50	ดำเนินการจัดหาและคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและใช้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ					
51	ตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออื่นประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน					
ข้อ	งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					
52	ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีของสถานศึกษา					
53	พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					

ภาคผนวก ง คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางแสดงผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือตามความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการ
บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สรุปการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป	
	1	2	3	รวม			
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3							
ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
1.	มีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือกำหนดฝ่ายงานที่ รับผิดชอบดูแลงานวางแผนของสถานศึกษาโดยตรง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.	กำหนดนโยบายคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนว ปฏิบัติที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมี ส่วนร่วม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.	เป็นผู้นำในการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแม่บทสำหรับ กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ เป้าหมายในระยะเวลา 3-5 ปี เช่น แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาหลักสูตร							
4.	วางระบบการกำกับ ติดตาม การประเมินผลของการ ปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.	ร่วมกับทีมงานวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูล ทางด้านความต้องการ ความจำเป็น สภาพทาง สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป				
	1	2	3	รวม						
6.	มอบหมายให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการพัฒนางานวิชาการ										
7.	จัดตั้งคณะทำงานด้านวิชาการ เพื่อจัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8.	ร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือชั้นปี				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9.	ประกาศเกณฑ์ต่างๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียนครูผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10.	ประชุมชี้แจงเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการนิเทศในเชิงพัฒนา										
11.	เป็นผู้นำของผู้นิเทศดำเนินการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12.	ร่วมกับผู้รับการนิเทศในโรงเรียนสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษาหารือ				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13.	ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูเมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการณ์สอน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน										
14.	มีการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15.	ส่งเสริมให้ครูนำการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ										
16.	สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน				+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป	
	1	2	3	รวม			
17.	เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอนแก่ครูอยู่เสมอ				3	1	ใช้ได้
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้							
18.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น				3	1	ใช้ได้
19.	ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่นหรือพฤติกรรมดีเด่น โดยการประกาศเกียรติคุณ ลงข่าวในวารสารของโรงเรียนหรือเว็บไซต์ของโรงเรียน				3	1	ใช้ได้
20.	บริหารจัดการให้มีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน				3	1	ใช้ได้
ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนางานวิชาการ							
21.	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานวิชาการอย่างเต็มศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ				3	1	ใช้ได้
22.	ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทันสมัยและสะดวกต่อการนำมาใช้จัดหาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ให้บริการแก่ทุกคน ในโรงเรียน เช่น มัลติมีเดีย การเรียนผ่านเครือข่าย คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การเลือกเรียนผ่าน เคเบิลทีวี				3	1	ใช้ได้
23.	สนับสนุนให้ครู ผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและ ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต				3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป	
	1	2	3	รวม			
ประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3							
1. งานการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น							
1	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสาระหลักสูตร ท้องถิ่น โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดทำ ไว้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของ สถานศึกษาและชุมชนเพื่อกำหนดจุดเน้นของ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของโรงเรียนได้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. งานการวางแผนด้านวิชาการ							
5	มีแผนการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างชัดเจน สามารถกำกับติดตามและประเมินผลได้ง่าย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	กำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรในการ ดำเนินงานด้านวิชาการสอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนด้าน วิชาการของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติใช้แผนงานวิชาการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	รวม		
3. งานการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา							
9	จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดย ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุก ระดับชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและ เหมาะสมของเนื้อหาสาระหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	จัดชั้นเรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนและจัดสภาพห้องเรียนให้มี บรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. งานการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา							
13	จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและ สังคม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มี ความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	จัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้ง มากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและ สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความ เห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)	IOC				สรุป	
		1	2	3	รวม		
18	นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาและรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้							
19	จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการ อ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในทุกวิชา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. งานการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน							
22	กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
23	จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตาม ระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24	จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการ อ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาการเรียนการสอน						
25	ดำเนินการตัดสิน อนุมัติผลการเรียนและรายงาน ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ						
7. งานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา							
26	กำหนดนโยบายและแนวทางการวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการ ทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป	
	1	2	3	รวม			
	การศึกษา						
27	พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28	รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8. งานการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้							
29	มีแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและจัดทำเนียบวิทยากรท้องถิ่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
30	จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
31	จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้มั้งหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สวนวรรณคดี เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9. งานการนิเทศการศึกษา							
32	จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
33	จัดทำปฏิทินการนิเทศและดำเนินการนิเทศตามกำหนดในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10. งานการแนะแนว							
34	สร้างความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	รวม		
35	จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนวนอนและ คู่มือช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
36	คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและ บุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการการ แนะแนว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11. งานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา							
37	มีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มุ่งเน้น คุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
38	ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจให้ความรู้เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคคล ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
39	จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้น สังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชนและนำผลที่ได้ จากระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามา วิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในปีต่อไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12. งานการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ							
40	มีแผนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการ จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
41	มีการสำรวจความต้องการที่จะรับการสนับสนุน ทางด้านวิชาการของชุมชนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
42	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13. งานการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น							
43	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป	
	1	2	3	รวม			
44	สร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14. งานการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา							
45	ร่วมวางแผนและดำเนินงานกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
46	กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15. งานการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา							
47	จัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
48	ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16. งานการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน							
49	มีการสำรวจความต้องการหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียน การสอนและใช้ในห้องสมุด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
50	ดำเนินการจัดหาและคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและใช้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
51	ตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออื่นประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17. งานการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา							
52	ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีของ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถาม		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	รวม		
	สถานศึกษา						
53	พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สุรียา วงษ์ตา
วัน เดือน ปี เกิด	13 มีนาคม 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดอุตรดิตถ์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2549 ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, จังหวัดอุตรดิตถ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	13 หมู่ 8 ตำบลบ้านฝาย อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
ผลงานตีพิมพ์	สุรียา วงษ์ตา. (ผู้บรรยาย). (25 เมษายน 2563). ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ กับประสิทธิผลในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3. ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 6 (หน้า 649-661). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

